

Komisja
Europejska

Uchodźcy – dostęp do szkolnictwa wyższego w Europie

*Polityka i działania
poszczególnych krajów*

Raport Eurydice

Edukacja
i Szkolenia

Uchodźcy -dostęp do szkolnictwa wyższego w Europie:

polityka i działania
poszczególnych krajów

Raport Eurydice

*Edukacja
i Szkolenia*

Niniejsze opracowanie zostało po raz pierwszy opublikowane w języku angielskim w 2019 roku (tytuł oryginału *Integrating Asylum Seekers and Refugees into Higher Education in Europe: National Policies and Measures*) przez:

EACEA, Eurydice
Avenue du Bourget 1 (J-70 – Unit A7)
B-1049 Brussels

Niniejszą publikację należy cytować w następujący sposób:

Komisja Europejska/EACEA/Eurydice, 2018. *Teaching Careers in Europe: Access, Progression and Support*. Eurydice Report. (Kariera zawodowa nauczycieli w Europie. Początki pracy zawodowej, awans i system wsparcia. Raport Eurydice). Luksembourg: Urząd Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich.

PDF

EC-04-19-078-PL-N

ISBN 978-92-9484-007-3

doi: 10.2797/814269

Części niniejszej publikacji mogą być powielane jedynie do celów niekomercyjnych, pod warunkiem, że fragment tekstu jest poprzedzony odniesieniem do „sieci Eurydice,” po którym widnieje data publikacji dokumentu.

© Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Aleje Jerozolimskie 142A
02-305 Warszawa

Wydawnictwo
FRSE

Warszawa 2019

ISBN 978-83-65591-84-5

Tłumaczenie publikacji sfinansowano ze środków Komisji Europejskiej.

SPIS TREŚCI

Spis rysunków	3
Kody i skróty	4
Wstęp	5
1. Podstawowe wskaźniki	7
1.1. Migracje w Europie	7
1.2. Osoby ubiegające się o azyl w Europie	9
2. Włączanie osób ubiegających się o azyl i uchodźców do szkolnictwa wyższego: polityka, działania i monitorowanie	13
2.1. Polityka i strategie na rzecz włączania osób ubiegających się o azyl i uchodźców do szkolnictwa wyższego	13
2.2. Działania na rzecz włączania osób ubiegających się o azyl i uchodźców do szkolnictwa wyższego	15
2.3. Monitorowanie uczestnictwa osób ubiegających się o azyl i uchodźców w szkolnictwie wyższym	23
Wnioski	24
Glosariusz	25
Bibliografia	27
Podziękowania	29

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1: Roczny poziom imigracji w Unii Europejskiej, lata 2007-2016	7
Rysunek 2: Roczna liczba imigrantów spoza UE w krajach Unii Europejskiej i EFTA w latach 2014, 2015 i 2016 (w tysiącach)	8
Rysunek 3: Wnioski o udzielenie azylu (spoza UE) w Unii Europejskiej, 2008-2017 (w tysiącach)	9
Rysunek 4: Kraje pochodzenia osób ubiegających się o azyl (spoza UE) w Unii Europejskiej, 2016 i 2017 r. (w tysiącach osób ubiegających się o azyl po raz pierwszy)	10
Rysunek 5: Liczba osób (spoza UE) ubiegających się o azyl w państwach członkowskich Unii Europejskiej i EFTA, 2016 i 2017 (w tysiącach osób ubiegających się o azyl po raz pierwszy)	11
Rysunek 6: Podział według wieku osób (spoza UE) ubiegających się o azyl po raz pierwszy w państwach członkowskich Unii Europejskiej i EFTA, 2017 r.	12
Rysunek 7: Odniesienia do osób ubiegających się o azyl i/lub uchodźców w dokumentach centralnych dotyczących szkolnictwa wyższego, 2017/18	14
Rysunek 8: Działania na dużą skalę realizowane na rzecz włączania osób ubiegających się o azyl i uchodźców do szkolnictwa wyższego, 2017/18	15
Rysunek 9: Obszary, w których realizowane są działania na dużą skalę na rzecz włączania osób ubiegających się o azyl i uchodźców do szkolnictwa wyższego, 2017/18	16
Rysunek 10: Wdrożenie artykułu VII Konwencji Lizbońskiej o uznawaniu kwalifikacji, 2017/18	19
Rysunek 11: Środki zmierzające do zapewnienia dostępu do szkolnictwa wyższego dla osób uczących się w sposób nietradycyjny, 2017/18	22
Rysunek 12: Monitorowanie uczestnictwa osób ubiegających się o azyl i uchodźców w szkolnictwie wyższym, 2017/18	23

KODY I SKRÓTY

Kody krajów

UE/UE-28	Unia Europejska	PL	Polska
BE	Belgia	PT	Portugalia
BE fr	Belgia - Wspólnota Francuska	RO	Rumunia
BE de	Belgia - Wspólnota Niemieckojęzyczna	SI	Słowenia
BE nl	Belgia - Wspólnota Flamandzka	SK	Słowacja
BG	Bułgaria	FI	Finlandia
CZ	Republika Czeska	SE	Szwecja
DK	Dania	UK	Zjednoczone Królestwo
DE	Niemcy	UK-ENG	Anglia
EE	Estonia	UK-WLS	Walia
IE	Irlandia	UK-NIR	Irlandia Północna
EL	Grecja	UK-SCT	Szkocja
ES	Hiszpania	Kraje EOG i kraje kandydujące	
FR	Francja	AL	Albania
HR	Chorwacja	BA	Bośnia i Hercegowina
IT	Włochy	CH	Szwajcaria
CY	Cypr	IS	Islandia
LV	Łotwa	LI	Liechtenstein
LT	Litwa	ME	Czarnogóra
LU	Luksemburg	NO	Norwegia
HU	Węgry	RS	Serbia
MT	Malta	(*)	Była Jugosłowiańska Republika Macedonii
NL	Holandia	TR	Turcja
AT	Austria		

(*) Kod tymczasowy

Dane statystyczne

(:) Brak danych

(-) Nie dotyczy lub wartość zerowa

WSTĘP

Migracje w poszukiwaniu nowego życia stanowią nieodłączną część historii ludzkości. Jednak we współczesnym świecie liczba osób mieszkających poza krajem urodzenia jest znacznie wyższa niż w przeszłości. W państwach członkowskich Unii Europejskiej liczba osób posiadających obywatelstwo państwa trzeciego na dzień 1 stycznia 2017 r. wynosiła 21,6 mln, a liczba osób posiadających obywatelstwo innego państwa członkowskiego UE wynosiła 16,9 mln (Eurostat, 2018c). W tej szerokiej grupie migrantów osoby ubiegające się o azyl i uchodźcy, którzy zostali zmuszeni do opuszczenia swojego kraju stanowią stosunkowo nieduży odsetek. Jednak szybki wzrost liczby osób ubiegających się o azyl, wjeżdżających do Europy w latach 2015 i 2016, głównie w wyniku konfliktu w Syrii, skłania media i polityków do nazwania tego zjawiska kryzysem migracyjnym lub uchodźczym.

Jean-Claude Juncker, Przewodniczący Komisji Europejskiej, w orędziu o stanie Unii z września 2015 r. stwierdził, że „głównym priorytetem jest obecnie – i musi nim pozostać – rozwiązanie kryzysu związanego z uchodźcami” (Komisja Europejska 2015, s. 6). Szkolnictwo wyższe jest jednym z obszarów polityki publicznej, który z pewnością ma do odegrania ważną rolę w tym zakresie, zwłaszcza że wysoki odsetek uchodźców znajduje się w przedziale wiekowym typowym dla poziomu szkolnictwa wyższego (18-34 lata), a znaczna ich liczba studiowała w kraju ojczystym.

Choć w populacji uchodźców można zauważyć duży potencjalny popyt na szkolnictwo wyższe, to nie należy zakładać, że można go łatwo zaspokoić. W wielu przypadkach przyszli studenci z tej grupy będą musieli nauczyć się języka kraju przyjmującego i poznać zasady obowiązujące w danym systemie szkolnictwa wyższego. Wymaga to zapewnienia odpowiednich informacji, wytycznych i kursów przygotowawczych. Uchodźcy mogą również potrzebować wsparcia - zarówno psychologicznego, jak i finansowego. Natomiast kraje goszczące będą musiały przeprowadzić ocenę ich stanu wiedzy i uznać efekty uczenia się, których nie można wykazać za pomocą świadectw i dyplomów. Wymaga to planowania i działania na poziomie systemowym.

Niniejszy raport ma na celu przeprowadzenie oceny postępów, jakie poczyniły poszczególne systemy krajowe pod względem zdolności reagowania na potrzeby osób ubiegających się o azyl i uchodźców.

Treść i struktura raportu

Raport został podzielony na dwie części. W pierwszej przedstawiono wskaźniki migracyjne, stanowiące kontekst dla raportu. W oparciu o dane kontekstowe, w drugiej części przedstawiono przegląd polityk, strategii i środków stosowanych w krajach europejskich w zakresie zwiększania dostępu osób ubiegających się o azyl i uchodźców do szkolnictwa wyższego. Na końcu zamieszczono wnioski z raportu.

Źródła danych i metodologia

Raport opiera się głównie na informacjach zebranych przez sieć Eurydice latem 2018 r. Gromadzenie danych przeprowadzono za pomocą krótkiego kwestionariusza przygotowanego przez Erasmus+: Education and Youth Policy Analysis, dział Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego (EACEA). W opracowanie danych zaangażowanych było 38 biur krajowych Eurydice ⁽¹⁾ reprezentujących 35 państw ⁽²⁾. Zebrane dane stanowią podstawę dla Części 2 raportu.

(1) Liczba biur krajowych Eurydice jest większa niż liczba krajów. W Belgii działają trzy biura krajowe Eurydice (we Wspólnocie Francuskiej Belgii, Wspólnocie Flamandzkiej Belgii i Wspólnocie Niemieckojęzycznej Belgii), natomiast w Zjednoczonym Królestwie działają dwa biura (jedno obejmujące Anglię, Walię i Irlandię Północną oraz drugie obejmujące Szkocję).

(2) Grecja, Albania i Była Jugosłowiańska Republika Macedonii są członkami sieci Eurydice, ale nie wzięły udziału w przygotowaniu niniejszego raportu.

Dane i wskaźniki opracowane przez Eurydice mają charakter jakościowy. Obejmują one inicjatywy na najwyższym szczeblu (polityki, programy i systemy) lub informacje dostępne dla władz centralnych. Zazwyczaj nie obejmują inicjatyw regionalnych lub lokalnych. Rokiem odniesienia dla wskaźników jakościowych jest rok akademicki 2017/18.

Informacje przekazane przez biura krajowe Eurydice zostały uzupełnione danymi z innych źródeł, głównie danymi Eurostatu, które stanowią podstawę dla Części 1 raportu.

Dział Erasmus+ (patrz powyżej) jest odpowiedzialny za koordynację i opracowanie raportu. W grudniu 2018 roku projekt raportu został przedstawiony biurom krajowym Eurydice z prośbą o komentarze i zatwierdzenie.

Osoby, które miały wkład w opracowanie niniejszego raportu wymieniono na końcu publikacji.

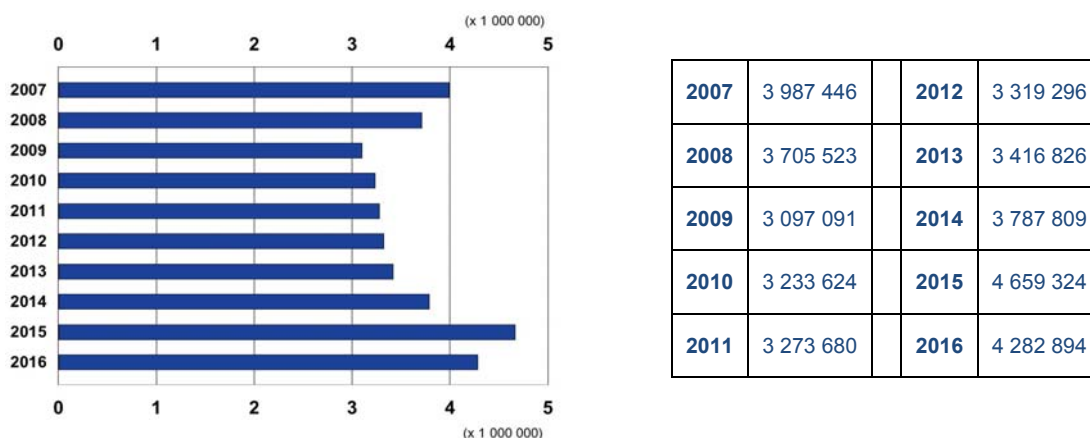
1. PODSTAWOWE WSKAŹNIKI

Przed przeprowadzeniem analizy polityki w zakresie dostępu migrantów do europejskich systemów szkolnictwa wyższego konieczne jest zbadanie rozwoju imigracji w Europie w ubiegłych latach. Dlatego w tej części przedstawiono wskaźniki migracyjne stanowiące kontekst dla raportu. Analiza rozpoczyna się od przeglądu ogólnych trendów migracyjnych w Unii Europejskiej (UE), a następnie koncentruje się na imigracji z państw spoza UE, a w szczególności na osobach, które złożyły wniosek o ochronę międzynarodową w państwie członkowskim UE (azylanci).

1.1. Migracje w Europie

W ciągu ubiegłej dekady łączny poziom imigracji w Unii Europejskiej wahał się między 3 a 4,7 mln osób rocznie. Jak pokazuje Rysunek 1, w latach 2007-2009 nastąpił spadek imigracji o prawie milion osób (z około 4 mln do około 3 mln). Od 2010 r. roczny poziom imigracji zaczął stopniowo rosnąć, a punktem kulminacyjnym był największy roczny wzrost o około 900 tys. osób w 2015 r., kiedy to 4,7 mln osób sprowadziło się do państw członkowskich UE. Następnie poziom imigracji spadł do 4,3 mln w 2016 roku.

Rysunek 1: Roczny poziom imigracji w Unii Europejskiej, lata 2007-2016

Źródło: Eurostat [migr_imm1ctz]. Dane pobrane w październiku 2018 r.

Objaśnienia

Rysunek pokazuje roczny poziom imigracji w Unii Europejskiej (obecne państwa UE-28) i obejmuje zarówno imigrację wewnętrzną, jak i imigrację spoza UE.

Objaśnienia dotyczące poszczególnych krajów

Belgia: Brak danych za lata 2008 i 2009.

Bułgaria: Brak danych za lata 2008-2011.

Rumunia: Brak danych za rok 2007.

Dane krajowe, choć nie zostały przedstawione na konkretnym rysunku, wskazują, że w 2016 r. Niemcy przyjęły największą liczbę imigrantów [łącznie spoza UE i z innych krajów UE] (nieco ponad milion), za nimi uplasowały się Zjednoczone Królestwo (589 tys.), Hiszpania (414,7 tys.), Francja (378,1 tys.) i Włochy (300,8 tys.)⁽³⁾. W tym samym roku, Niemcy odnotowały również największą liczbę emigrantów (533,8 tys.), czyli osób, które przestały mieć stałe miejsce zamieszkania w Niemczech. Na kolejnych miejscach znalazły się Zjednoczone Królestwo (340,4 tys. emigrantów w 2016 r.), Hiszpania (327,3 tys.), Francja (309,8 tys.), Polska (236,4 tys.) i Rumunia (207,6 tys.)⁽⁴⁾. Ogólnie rzecz biorąc, w 2016 r., 21 państw członkowskich UE zgłosiło większą liczbę imigrantów niż

⁽³⁾ Eurostat [migr_imm1ctz]. Dane pobrane w październiku 2018 r.

⁽⁴⁾ Eurostat [migr_emi2]. Dane pobrane w październiku 2018 r.

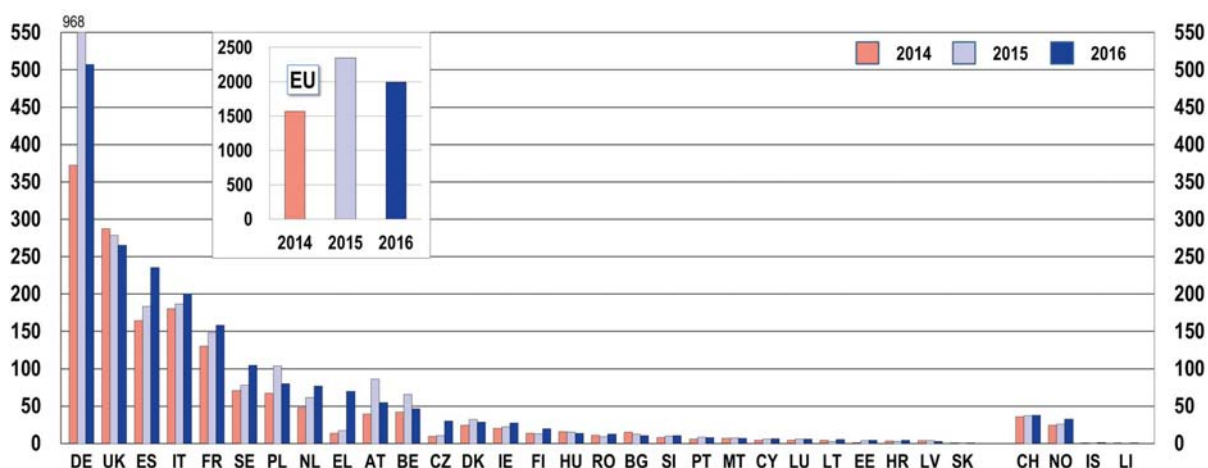
emigrantów. Bułgaria, Chorwacja, Łotwa, Litwa, Polska, Portugalia i Rumunia były jedynymi krajami UE, w których liczba emigrantów przewyższała liczbę imigrantów ⁽⁵⁾.

Całkowite roczne poziomy imigracji przedstawione na Rysunku 1 odnoszą się do różnych profili narodowościowych: obywatele Unii Europejskiej, którzy wyemigrowali do innego państwa członkowskiego UE; obywatele państw trzecich, którzy wyemigrowali do UE; osoby, które wyemigrowały do państwa członkowskiego UE, którego były obywatelami (np. powracający obywatele lub obywatele urodzeni za granicą); a także bezpaństwowcy.

Rysunek 2 przedstawia najnowsze migracje spoza UE i prezentuje liczbę obywateli krajów spoza UE, którzy przybyli do państw UE i EFTA w latach 2014-2016. Ewolucję w całej UE odzwierciedla schemat przedstawiony na Rysunku 1: w latach 2014-2015 nastąpił znaczny wzrost liczby osób spoza UE, które wyemigrowały do UE - z 1,6 mln do 2,4 mln -, a następnie spadek w 2016 r., kiedy to ich liczba wyniosła 2 mln.

Na poziomie krajowym, Niemcy odnotowały największą liczbę imigrantów z krajów spoza UE w ciągu trzech lat (372,4 tys. w 2014 r., prawie 1 mln w 2015 r. i 507,0 tys. w 2016 r.). Na kolejnych miejscach znalazły się Zjednoczone Królestwo (265,4 tys. w 2016 r.), Hiszpania (235,6 tys. w 2016 r.), Włochy (200,2 tys. w 2016 r.), i Francja (158,2 tys. w 2016 r.).

Rysunek 2: Roczna liczba imigrantów spoza UE w krajach Unii Europejskiej i EFTA w latach 2014, 2015 i 2016 (w tysiącach)

	UE	DE	UK	ES	IT	FR	SE	PL	NL	EL	AT	BE	CZ	DK	IE	FI	HU
2014	1565,7	372,4	287,1	164,4	180,3	130,4	70,7	67,0	47,8	13,5	39,4	41,6	9,4	24,5	20,3	13,6	15,5
2015	2345,9	967,5	278,6	183,7	186,5	148,7	78,2	103,9	61,4	17,5	86,5	65,8	10,6	32,3	22,5	13,1	15,2
2016	1993,3	507,0	265,4	235,6	200,2	158,2	104,4	80,1	76,7	69,5	54,5	46,5	29,9	28,6	27,2	19,6	13,3
	RO	BG	SI	PT	MT	CY	LU	LT	EE	HR	LV	SK	CH	NO	IS	LI	
2014	10,9	15,3	8,0	5,9	6,7	4,0	4,4	4,1	1,2	3,5	3,5	0,4	35,7	24,3	0,6	0,2	
2015	9,0	12,9	9,9	8,6	7,5	5,9	6,1	2,9	3,7	3,0	3,8	0,7	37,4	26,0	0,7	0,2	
2016	12,3	10,6	10,4	7,8	6,7	6,5	5,6	5,2	4,2	4,0	2,9	0,6	37,6	32,4	1,1	0,2	

Źródło: Eurostat [migr_imm1ctz]. Dane pobrane w październiku 2018 r.

Objaśnienie

Kolejność krajów na podstawie liczby imigrantów spoza UE w 2016 roku.

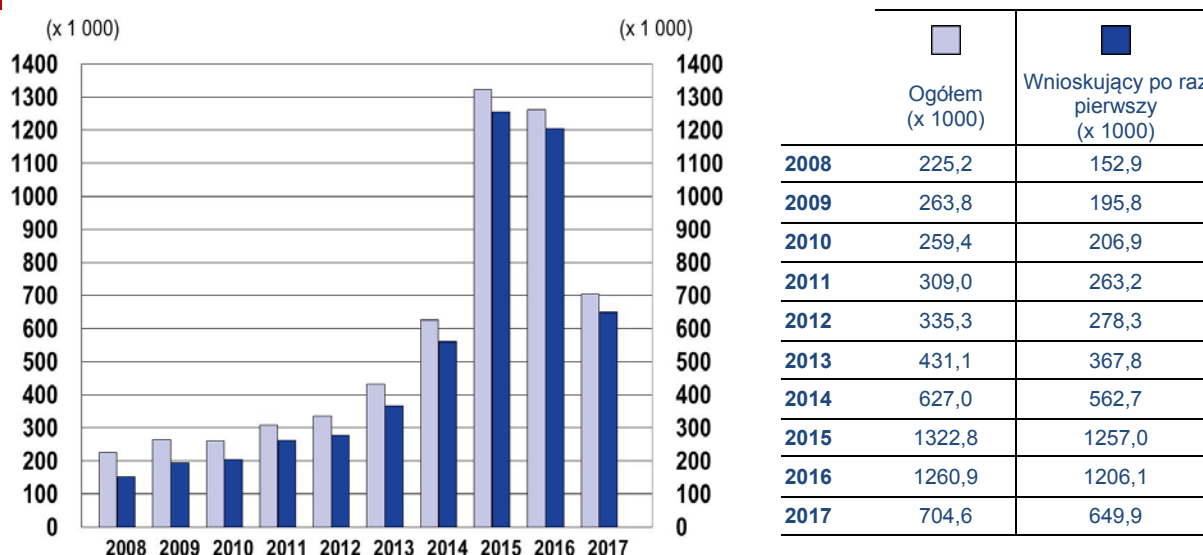
⁽⁵⁾ Eurostat [migr_imm1ctz] i [migr_emi2]. Dane pobrane w październiku 2018 r.

1.2. Osoby ubiegające się o azyl w Europie

Spośród osób, które wyemigrowały do Unii Europejskiej, niektóre wystąpiły o ochronę międzynarodową. Jak przedstawiono na Rysunku 3, w latach 2008-2012 nastąpił stopniowy wzrost liczby wniosków o udzielenie azylu w UE, po czym liczba osób ubiegających się o azyl rosła w znacznie szybszym tempie: w 2013 r. odnotowano 431,1 tys. wniosków, w 2014 r. - 627,0 tys. wniosków, a w 2015 r. - już nieco ponad 1,3 mln. W 2016 r. liczba wniosków wyniosła nieco poniżej 1,3 mln, podczas gdy w 2017 r. liczba ta spadła do 704,6 tys.

Większość azylantów w UE to osoby, które złożyły wniosek o udzielenie azylu po raz pierwszy w danym państwie członkowskim. W 2017 r. 649,9 tys. wnioskodawców złożyło wniosek po raz pierwszy, co oznacza spadek o około 560 tys. w porównaniu z rokiem poprzednim. Pomiędzy 2015 a 2016 r. nastąpił również niewielki spadek, ale tylko o około 50 tys. Te dwa lata stanowiły okres, w którym liczba nowych wnioskodawców była najwyższa w ciągu ostatniej dekady.

Rysunek 3: Wnioski o udzielenie azylu (spoza UE) w Unii Europejskiej, 2008-2017 (w tysiącach)

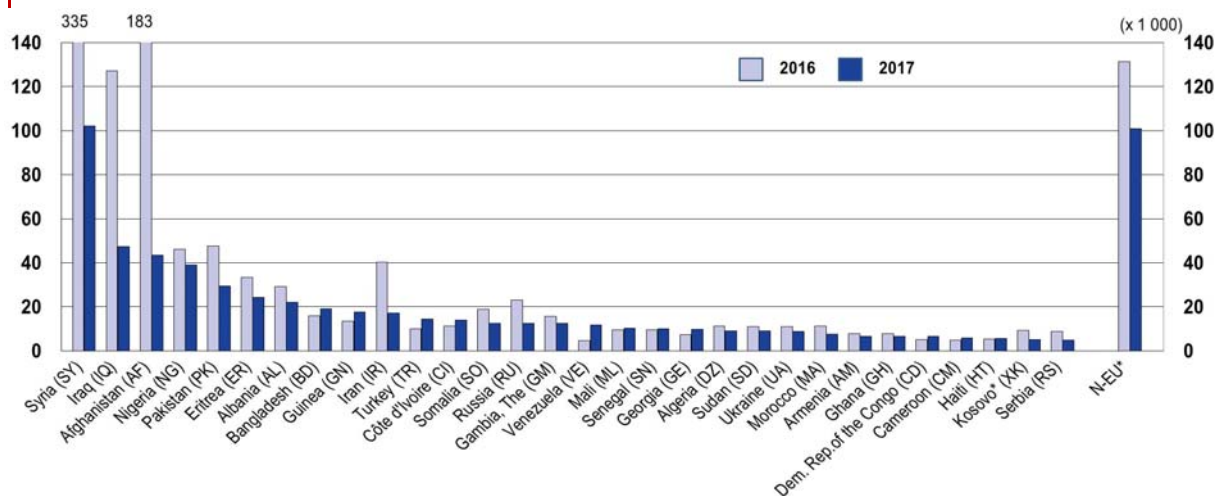

Źródło: Eurostat, 2018a (źródło odnosi się do danych pobranych w kwietniu 2018 r.).

W ostatnich latach Syria była głównym krajem, którego obywatele ubiegali się o azyl w UE ⁽⁶⁾. Jednak utrzymując tę pozycję, liczba Syryjczyków ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy po raz pierwszy w UE spadła z 334,9 tys. w 2016 r. do 102,4 tys. w 2017 r. (zob. Rysunek 4). Na kolejnych miejscach znaleźli się obywatele Iraku (47,5 tys. w 2017 r. i 127,1 tys. w 2016 r.) i Afganistanu (43,6 tys. w 2017 r. i 183 tys. w 2016 r.).

⁽⁶⁾ Syria zajmuje tę pozycję od 2013 r. (Eurostat, 2018a).

Rysunek 4: Kraje pochodzenia osób ubiegających się o azyl (spoza UE) w Unii Europejskiej, 2016 i 2017 r. (w tysiącach osób ubiegających się o azyl po raz pierwszy)

Kosowo*: Użycie tej nazwy pozostaje bez uszczerbku dla stanowisk w sprawie statusu i jest zgodne z rezolucją RB ONZ nr 1244/1999 oraz opinią MTS w sprawie deklaracji niepodległości Kosowa.

N-EU* = Inne kraje spoza UE

(x 1 000)

	SY	IQ	AF	NG	PK	ER	AL	BD	GN	IR	TR	CI	SO	RU	GM	VE
2016	334,9	127,1	183,0	46,3	47,6	33,4	29,2	16,0	13,5	40,2	10,1	11,2	19,0	23,1	15,7	4,7
2017	102,4	47,5	43,6	39,1	29,6	24,4	22,1	19,3	17,7	17,3	14,6	14,0	12,7	12,6	12,5	11,9
	ML	SN	GE	DZ	UD	UA	MA	AM	GH	CD	CM	HT	XK	RS	N-EU	
2016	9,5	9,5	7,3	11,2	11,1	11,1	11,2	7,7	7,8	5,2	4,9	5,3	9,2	8,9	131,5	
2017	10,3	10,2	9,9	9,2	9,2	8,9	7,8	6,8	6,7	6,6	5,9	5,6	5,3	5,1	101,1	

Źródło: Eurostat, 2018a (źródło odnosi się do danych pobranych w kwietniu 2018 r.).

Objaśnienia

Zob. Glosariusz, aby zapoznać się z definicją „osoby ubiegającej się o azyl po raz pierwszy”.

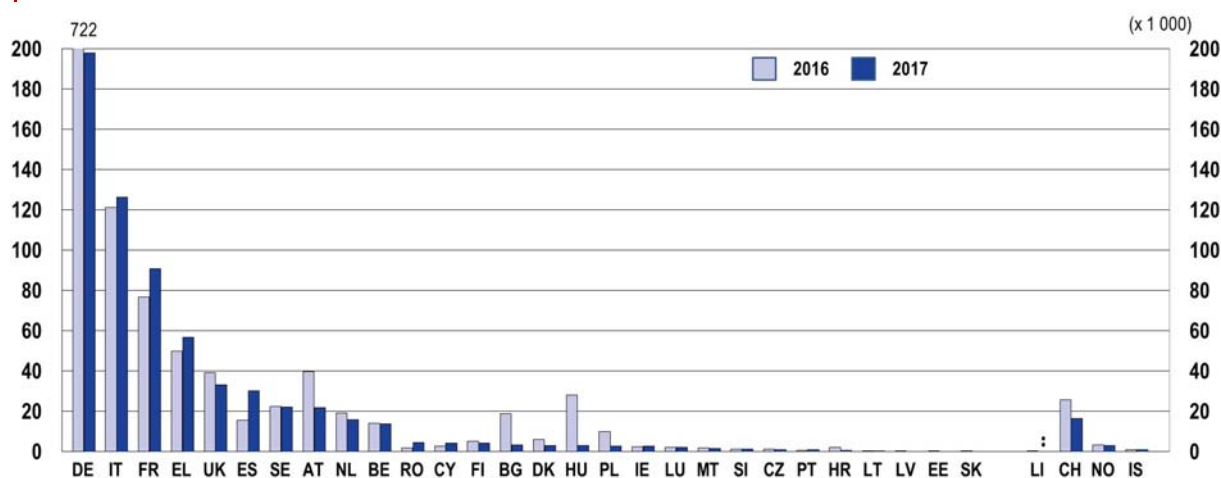
Kraje zostały wymienione według liczby osób ubiegających się o azyl po raz pierwszy w 2017 roku.

Jeśli chodzi o kraje przyjmujące, w 2017 r. spośród wszystkich państw członkowskich UE Niemcy odnotowały największą liczbę osób ubiegających się o azyl po raz pierwszy: 198,3 tys. osób (zob. Rysunek 5), co stanowi około 30% wszystkich osób ubiegających się o azyl w UE po raz pierwszy. Na kolejnych miejscach znalazły się Włochy (126,6 tys.), Francja (91,1 tys.), Grecja (57 tys.), Zjednoczone Królestwo (33,3 tys.) i Hiszpania (30,4 tys.).

Chociaż Niemcy odnotowały największą liczbę osób ubiegających się o azyl w UE, jednocześnie pomiędzy rokiem 2016 a 2017 odnotowały również największy względny spadek liczby osób ubiegających się o azyl po raz pierwszy (-73 %; lub 524 tys. mniej w 2017 r. niż w 2016 r.). Inne kraje odnotowujące znaczny spadek liczby osób ubiegających się o azyl po raz pierwszy (różnica wynosząca co najmniej pięć tysięcy osób) to Węgry (25,1 tys. mniej), Austria (17,7 tys. mniej), Bułgaria (15,5 tys. mniej), Szwajcaria (9,2 tys. mniej), Polska (6,8 tys. mniej) i Zjednoczone Królestwo (5,9 tys. mniej).

Natomiast w niektórych krajach odnotowano znaczny wzrost liczby wniosków pomiędzy 2016 a 2017 rokiem, a mianowicie w Hiszpanii (o 14,9 tys.) we Francji (o 14,3 tys.), w Grecji (o 7,1 tys.) i we Włoszech (o 5,4 tys.).

Rysunek 5: Liczba osób (spoza UE) ubiegających się o azyl w państwach członkowskich Unii Europejskiej i EFTA, 2016 i 2017 (w tysiącach osób ubiegających się o azyl po raz pierwszy)

	DE	IT	FR	EL	UK	ES	SE	AT	NL	BE	RO	CY	FI	BG	DK	HU
2016	722,3	121,2	76,8	49,9	39,2	15,6	22,3	39,9	19,3	14,3	1,9	2,8	5,3	19,0	6,1	28,2
2017	198,3	126,6	91,1	57,0	33,3	30,4	22,2	22,2	16,1	14,0	4,7	4,5	4,3	3,5	3,1	3,1
	PL	IE	LU	MT	SI	CZ	PT	HR	LT	LV	EE	SK	LI	CH	NO	IS
2016	9,8	2,3	2,1	1,7	1,3	1,2	0,7	2,2	0,4	0,3	0,2	0,1	0,1	25,8	3,2	1,1
2017	3,0	2,9	2,3	1,6	1,4	1,1	1,0	0,9	0,5	0,4	0,2	0,2	:	16,6	3,4	1,1

Źródło: Eurostat, 2018a (źródło odnosi się do danych pobranych w kwietniu 2018 r.).

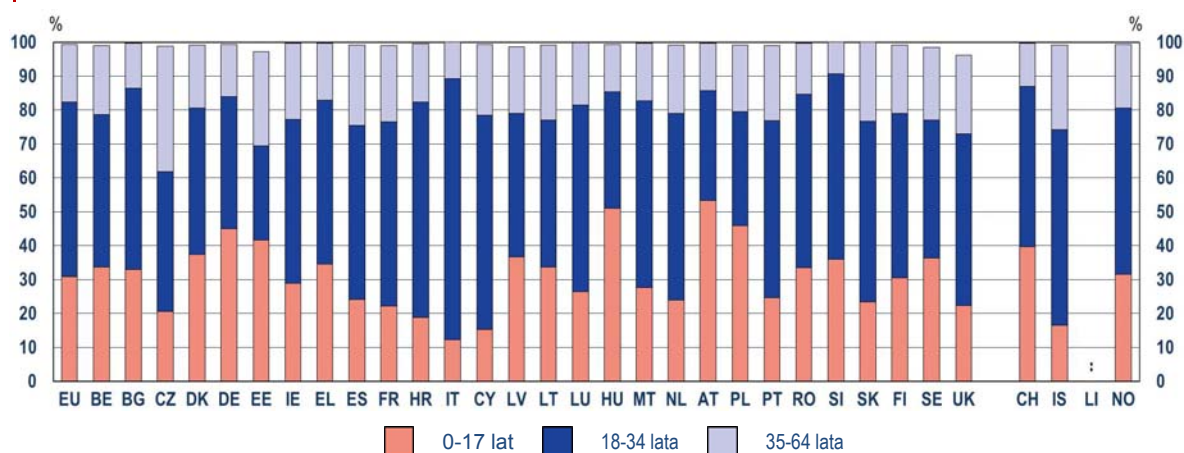
Objaśnienia

Zob. Glosariusz, aby zapoznać się z definicją „osoby ubiegającej się o azyl po raz pierwszy”.

Kraje zostały wymienione według liczby osób ubiegających się o azyl po raz pierwszy w 2017 roku.

Jeśli chodzi o strukturę wiekową, znaczny odsetek osób ubiegających się o azyl po raz pierwszy to osoby w wieku 18-34 lat, tj. w przedziale wiekowym kojarzonym ze studiami wyższymi. Jak pokazano na Rysunku 6, w 2017 r. nieco ponad połowa osób, które po raz pierwszy złożyły wniosek o azyl w UE (51,5%) należała do tej grupy wiekowej. Najwyższy odsetek osób w tej grupie wiekowej (ponad 60%) odnotowano we Włoszech (77%), w Chorwacji (63,6%) i na Cyprze (63,1%). Natomiast w Estonii, Austrii, na Węgrzech, w Polsce i w Niemczech odsetek ten wyniósł poniżej 40%. Z kolei w tych pięciu krajach odnotowano wysoki odsetek (ponad 40%) wnioskodawców w wieku poniżej 18 lat. Osoby w grupie wiekowej 35-64 lata, ubiegające się o azyl w UE po raz pierwszy, stanowiły w 2017 roku 17%, przy czym Republika Czeska odnotowała najwyższy odsetek tych osób (36,8%).

Rysunek 6: Podział według wieku osób (spoza UE) ubiegających się o azyl po raz pierwszy w państwach członkowskich Unii Europejskiej i EFTA, 2017 r.

	UE	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU
0-17 lat	30,8	33,6	32,9	20,6	37,3	45,0	41,7	28,9	34,6	24,0	22,1	18,8	12,2	15,3	36,6	33,7	26,3
18-34 lata	51,5	45,0	53,6	41,2	43,2	38,8	27,8	48,3	48,3	51,5	54,3	63,6	77,0	63,1	42,3	43,3	55,2
35-64 lata	17,0	20,4	13,1	36,8	18,6	15,5	27,8	22,5	16,7	23,6	22,6	17,0	10,7	20,9	19,7	22,1	18,3
	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	CH	IS	LI	NO	
0-17 lat	51,0	27,6	23,9	53,2	45,9	24,6	33,5	35,9	23,3	30,4	36,3	22,4	39,7	16,4	:	31,5	
18-34 lata	34,3	55,0	55,1	32,4	33,6	52,2	51,1	54,7	53,3	48,6	40,6	50,5	47,2	57,7	:	49,1	
35-64 lata	14,0	17,1	20,1	14,0	19,6	22,2	15,1	9,4	23,3	20,2	21,5	23,2	12,7	24,9	:	18,7	

Źródło: Eurostat, 2018a (źródło odnosi się do danych pobranych w kwietniu 2018 r.).

Objaśnienia

Zob. Glosariusz, aby zapoznać się z definicją „osoby ubiegającej się o azyl po raz pierwszy”.

Liczba ta nie obejmuje osób ubiegających się o azyl po raz pierwszy będących w wieku 65 lat i starszych oraz osób w nieznanym wieku.

Nie wszystkie osoby ubiegające się o azyl w UE uzyskują status uchodźcy lub porównywalny status ochrony międzynarodowej. Dokładniej rzecz biorąc, w 2017 r. z około 1 mln decyzji wydanych w pierwszej instancji w państwach członkowskich UE, 444 tys. (46%) to były decyzje pozytywne ⁽⁷⁾. Dodatkowo 95 tys. decyzji pozytywnych wydano w wyniku odwołania (36% odwołań) ⁽⁸⁾. Oznacza to, że około pół miliona obywateli państw nienależących do UE otrzymało w 2017 r. status ochrony międzynarodowej w UE.

Rozwój procesu migracji do krajów UE w ostatnich latach wiąże się z szeregiem pytań dotyczących szkolnictwa wyższego w państwach członkowskich. Czy europejskie systemy szkolnictwa wyższego są przygotowane na wyzwania związane z liczbą nowo przybyłych imigrantów z krajów spoza Unii Europejskiej? Czy istnieją struktury i służby umożliwiające ocenę i uznawanie kwalifikacji uzyskanych poza UE, w tym nieudokumentowanych efektów uczenia się? Czy realizowana jest polityka lub podejmowane są środki mające na celu ułatwienie nowo przybyłym imigrantom dostępu do szkolnictwa wyższego? W dalszej części raportu postaramy się udzielić odpowiedzi na te pytania.

⁽⁷⁾ Eurostat [migr_imm1ctz]. Dane pobrane w październiku 2018 r.

⁽⁸⁾ Eurostat [migr_imm1ctz]. Dane pobrane w październiku 2018 r.

2. WŁĄCZANIE OSÓB UBIEGAJĄCYCH SIĘ O AZYL I UCHODźCÓW DO SZKOLNICTWA WYŹSZEJGO: POLITYKA, DZIAŁANIA I MONITOROWANIE

Jak przedstawiono w pierwszej części niniejszego raportu, roczna imigracja do Unii Europejskiej osób spoza UE była szczególnie wysoka w 2015 i 2016 r., kiedy to około 2,3 i 2 mln obywateli państw trzecich wyemigrowało do UE. W ciągu tych dwóch lat prawie 2,6 mln obywateli państw trzecich złożyło wnioski o azyl w UE, przy czym azylanci pochodzili głównie z Syrii. W 2017 r. około pół miliona obywateli państw spoza UE otrzymało status uchodźcy lub porównywalny status ochrony międzynarodowej w UE.

Znaczny odsetek osób ubiegających się o azyl w UE - około 50% - to osoby w wieku od 18 do 34 lat, tj. w przedziale wiekowym ściśle związanym ze studiami wyższymi. Osoby te mogą planować podjęcie studiów wyższych lub kontynuację studiów rozpoczętych przed wyjazdem z kraju. Mogą jednakże nie być w stanie udokumentować swoich dotychczasowych osiągnięć w nauce. Z tego powodu ważne jest zbadanie, jakie środki stosuje się w Europie, które mogłyby pomóc osobom ubiegającym się o azyl i uchodźcom w dostępie do szkolnictwa wyższego. Temat ten jest głównym przedmiotem rozważań w niniejszym rozdziale.

2.1. Polityka i strategie na rzecz włączania osób ubiegających się o azyl i uchodźców do szkolnictwa wyższego

Władze na najwyższym szczeblu mogą stosować różne podejścia strategiczne do włączania osób ubiegających się o azyl i uchodźców do szkolnictwa wyższego. Mogą one zostać określone w szeregu dokumentów urzędowych, w tym w ustawodawstwie, strategiach krajowych, planach działania, „białych księgach” itp. Państwa zostały poproszone o przedstawienie informacji na temat tych dokumentów, które są rozpatrywane w ramach ogólnego terminu „dokumenty oficjalne na najwyższym szczeblu” (dokumenty centralne).

Na Rysunku 7 wyszczególniono dokumenty centralne, które wyraźnie odnoszą się do osób ubiegających się o azyl i/lub uchodźców. Przedstawiono tam, że w 22 systemach w dokumentach centralnych dotyczących szkolnictwa wyższego mowa jest o osobach ubiegających się o azyl i uchodźcach, podczas gdy niemal w połowie z nich (19 systemów) brakuje takiej wzmianki. Jednak spośród systemów, w których w dokumentach oficjalnych dotyczących szkolnictwa wyższego wymienia się osoby ubiegające się o azyl i uchodźców, bardzo niewiele jest takich, które nakreślają znaczącą politykę lub strategię na najwyższym szczeblu. W niektórych przypadkach osoby ubiegające się o azyl i uchodźcy wspomniani są po prostu po to, aby wskazać, że odpowiedzialność za politykę w tym zakresie jest przekazywana na inny szczebel decyzyjny, taki jak instytucje szkolnictwa wyższego.

Niemcy wyróżniają się spośród wszystkich krajów europejskich jako ten o najbardziej wszechstronnym podejściu. Niemcy realizują opracowaną w 2015 r. strategię (KMK, 2015) określającą działania na poziomie krajowym na rzecz włączania osób ubiegających się o azyl i uchodźców do niemieckiego systemu szkolnictwa wyższego. Głównym celem strategii jest ułatwienie dostępu do szkolnictwa wyższego tym osobom ubiegającym się o azyl i tym uchodźcom, którzy mają motywację i zdolności do nauki, lub tym, którzy byli już studentami przed przyjazdem do Niemiec. Istnieje szereg działań dotyczących uznawania kwalifikacji i okresów wcześniejszego kształcenia, kursy pomostowe, usługi poradnictwa i doradztwa oraz wsparcie finansowe. Strategia obejmuje również cele ilościowe dotyczące tworzenia nowych miejsc w programach studiów na poziomie 2 400 rocznie, do czasu zapewnienia maksymalnie 10 000 miejsc. Jednak od czasu uruchomienia programu liczba miejsc w skali roku wzrosła ponad czterokrotnie i wynosi obecnie 10 400. Koszty strategii zostały w pełni skalkulowane i zapewniono środki budżetowe na ten cel.

W porównaniu z Niemcami inne kraje koncentrują się na bardziej ograniczonym obszarze działań w ramach polityki i zazwyczaj włączają zagadnienia związane ze szkolnictwem wyższym do szerszych strategii migracyjnych. Norwegia, Szwecja i Dania wyznaczają kilka obszarów polityki w zakresie

szkolnictwa wyższego - uznawanie kwalifikacji i wspieranie nauki języka - w celu ułatwienia i usprawnienia dostępu do szkolnictwa wyższego. Belgia (Wspólnota Francuska i Flamandzka) oraz Włochy również mają stosunkowo ograniczone podejście w ramach polityki i koncentrują się na procedurach uznawania kwalifikacji zdobytych za granicą.

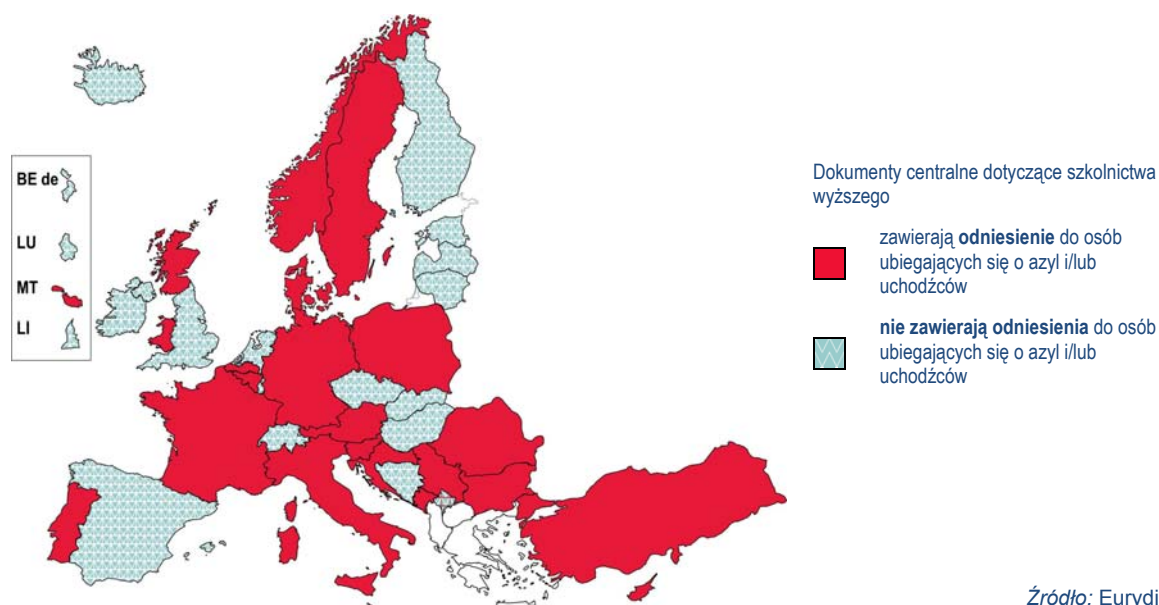
Portugalia uwzględniła prawa uchodźców do szkolnictwa wyższego w niedawno wydanym (2018 r.) rozporządzeniu w sprawie studentów zagranicznych. Dokument ten wprowadza zasadę traktowania studentów będących uchodźcami w ten sam sposób, co studentów portugalskich, dzięki czemu kwalifikują się oni do otrzymania pomocy społecznej od państwa. Ma to na celu skorygowanie stwierdzonej luki w polityce, ponieważ przed przyjęciem tego rozporządzenia nie istniały żadne ramy prawne umożliwiające uchodźcom dostęp do wsparcia finansowego. Zamiast tego, to poszczególne uczelnie były zobowiązane do wzięcia odpowiedzialności za wszelkie formy wsparcia.

Serbia stosuje podobne podejście co Portugalia, zapewniając uchodźcom dostęp do pomocy finansowej państwa przy zastosowaniu niższych kryteriów niż te określone dla studentów krajowych.

Inne kraje zazwyczaj nie prowadzą żadnej konkretnej polityki związanej ze szkolnictwem wyższym dla osób ubiegających się o azyl i/lub uchodźców, natomiast włączają niektóre elementy wpływające na szkolnictwo wyższe do szerszych strategii dotyczących migracji. Taka sytuacja ma miejsce we Francji, na Cyprze, w Chorwacji, na Malcie, w Czarnogórze, w Polsce i w Zjednoczonym Królestwie (Walia).

W Bułgarii wzmianka o osobach ubiegających się o azyl i uchodźcach w kontekście szkolnictwa wyższego w dokumentach centralnych jest jeszcze bardziej powierzchowna: krajowa strategia w sprawie migracji, azylu i integracji po prostu nakreśla stanowisko, że jest to kwestia autonomii akademickiej, tym samym przenosząc odpowiedzialność za konkretne działania na szczebel uczelni.

Rysunek 7: Odniesienia do osób ubiegających się o azyl i/lub uchodźców w dokumentach centralnych dotyczących szkolnictwa wyższego, 2017/18

Źródło: Eurydice.

Należy podkreślić, że w niemal połowie systemów w dokumentach centralnych nie wspomina się o osobach ubiegających się o azyl i/lub uchodźcach. Można to częściowo wyjaśnić dwoma czynnikami: po pierwsze, pomimo dwóch lat (2015 i 2016), w których odnotowano niezwykle dużą liczbę osób ubiegających się o azyl w Europie, zdecydowana większość osiedliła się tylko w kilku krajach; po drugie, nawet w tych krajach, w których odnotowano wzrost liczby osób ubiegających się o azyl, to zjawisko miało niewielki wpływ, lub nie miało żadnego wpływu, na politykę w zakresie szkolnictwa wyższego, przy czym obowiązek radzenia sobie z tą sytuacją w dużej mierze zrzucano na instytucje szkolnictwa wyższego.

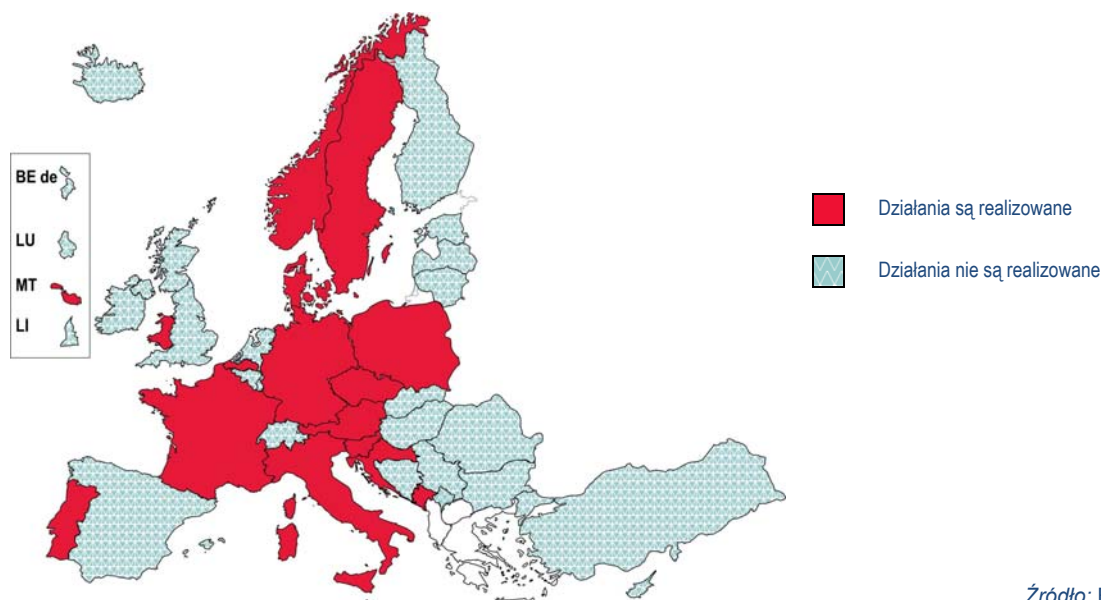
2.2. Działania na rzecz włączania osób ubiegających się o azyl i uchodźców do szkolnictwa wyższego

Po dokonaniu przeglądu strategicznych podejść do integracji imigrantów w szkolnictwie wyższym, w ramach niniejszego punktu opisano inicjatywy, które zostały podjęte na szczeblu centralnym. W pierwszej kolejności uwzględniono działania podejmowane na dużą skalę, które zostały opracowane w celu zaspokojenia potrzeb osób ubiegających się o azyl i uchodźców w zakresie szkolnictwa wyższego. Następnie przeprowadzono analizę realizacji artykułu VII Konwencji lizbońskiej o uznawaniu kwalifikacji, która w szczególności koncentruje się na uznawaniu kwalifikacji uchodźców, wysiedleńców i osób znajdujących się w sytuacji podobnej do tej, w której znajdują się uchodźcy. Omówiono tu działania zmierzające do zapewnienia dostępu i uczestnictwa skierowane do osób uczących się w sposób nietradycyjny. Środki te, czy raczej alternatywne ścieżki prowadzące do szkolnictwa wyższego, jak również uznawanie wcześniejszego wykształcenia, w innej sytuacji zostałyby opracowane dla szerszej kategorii osób uczących się w sposób nietradycyjny. Okazały się one jednak istotne i pomocne również z punktu widzenia osób ubiegających się o azyl i uchodźców zainteresowanych podjęciem studiów.

2.2.1. Działania realizowane na dużą skalę

W przypadkach, w których obowiązuje określona polityka lub strategia, władze mają możliwość wspierania zakładanych celów za pomocą działań realizowanych na dużą skalę. Termin ten odnosi się do działań w sektorze szkolnictwa wyższego, które są realizowane na terenie całego kraju lub dużego obszaru geograficznego, a nie ograniczają się do konkretnej instytucji szkolnictwa wyższego lub położenia geograficznego. Rysunek 8 przedstawia kraje, w których takie działania są realizowane.

Rysunek 8: Działania na dużą skalę realizowane na rzecz włączania osób ubiegających się o azyl i uchodźców do szkolnictwa wyższego, 2017/18

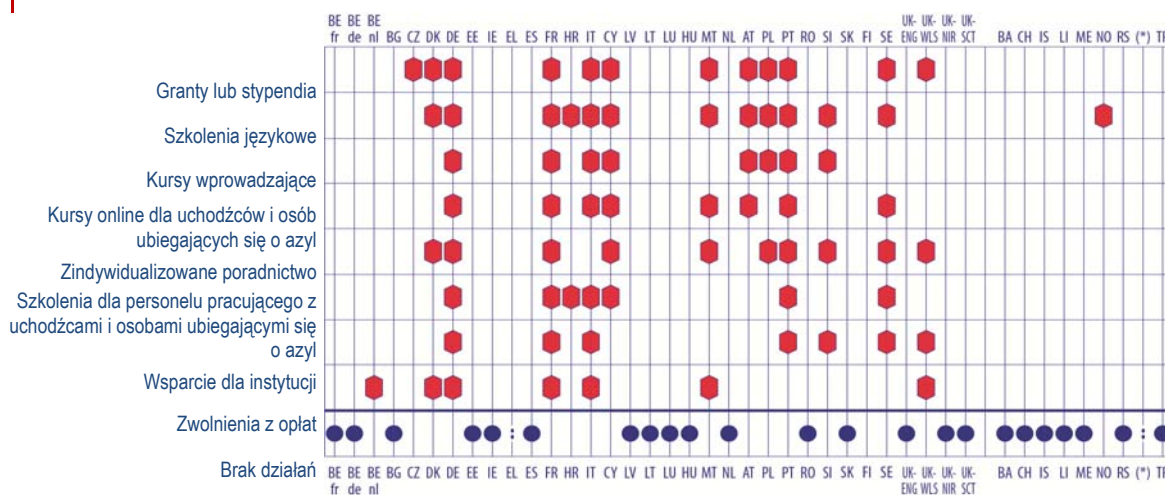
Źródło: Eurydice.

W porównaniu do liczby systemów, w których w deklaracjach programowych jest mowa o osobach ubiegających się o azyl i uchodźcach, w mniejszości są systemy, w których podejmowane są działania na dużą skalę (dotyczy to 16 z nich). Wyjaśnienie tego faktu jest takie, że nie wszystkie kraje wymieniają osoby ubiegające się o azyl lub uchodźców w dokumentach oficjalnych dotyczących konkretnych działań. W niektórych przypadkach takie dokumenty mogą po prostu stwierdzać, że

szczebel centralny nie jest odpowiedzialny za ten zakres zagadnień, natomiast mogą wskazywać organy i instytucje, które się tym zajmują. Warto również zwrócić uwagę, że niektóre kraje mogą realizować działania, które nie zostały specjalnie zaprojektowane w celu ułatwienia dostępu do szkolnictwa wyższego, ale mogą przy okazji ten cel spełniać. Na przykład w Republice Czeskiej prowadzone są szkolenia językowe i świadczone są usługi informacyjne dla osób ubiegających się o azyl i uchodźców. Usługi te nie są przeznaczone specjalnie dla uchodźców zainteresowanych podjęciem studiów wyższych, ale mogą z nich skorzystać również uchodźcy będący w takiej sytuacji.

W krajach, w których podejmowane są działania, ich zakres różni się znacznie pod względem celu i przeznaczenia. Rysunek 9 przedstawia główne obszary, które zostały objęte działaniami.

Rysunek 9: Obszary, w których realizowane są działania na dużą skalę na rzecz włączenia osób ubiegających się o azyl i uchodźców do szkolnictwa wyższego, 2017/18

Źródło: Eurydice.

(*) = Była Jugosłowiańska Republika Macedonii

W krajach realizujących działania na dużą skalę najczęściej spotykanym elementem jest zapewnianie wsparcia językowego (13 systemów). Dwanaście systemów zapewnia różnego rodzaju granty dla osób ubiegających się o azyl lub uchodźców, podczas gdy sześć systemów przewiduje zwolnienia z opłat. Dość rozpowszechnione jest również świadczenie zindywidualizowanych usług poradnictwa - taką formę wsparcia można znaleźć w dziesięciu systemach. Szkolenia dla personelu poświęcone współpracy z osobami ubiegającymi się o azyl i uchodźcami są realizowane w siedmiu systemach.

Niemcy są krajem, w którym realizowany jest najpełniejszy pakiet działań. Pakietem zarządza głównie Niemiecka Centrala Wymiany Akademickiej (DAAD) - organizacja, która ponosi odpowiedzialność za wykorzystanie potencjału uchodźców, którzy posiadają kwalifikacje do studiowania na niemieckich uniwersytetach i ułatwienie im dostępu do niemieckiego szkolnictwa wyższego. DAAD rozpoczęła realizację programów dla uchodźców (zob. studium przypadku) na początku 2016 r. Programy te będą realizowane do 2019 r. Działania te finansuje niemieckie Federalne Ministerstwo Edukacji i Badań Naukowych (BMBF).

Studium przypadku: Niemcy - programy dla uchodźców realizowane przez DAAD

Programy DAAD zasadzają się na czteroetapowym modelu: przyjęcie, przygotowanie, studia i kariera zawodowa. Programy obejmują pierwsze trzy etapy i koncentrują się w szczególności na wyzwaniach związanych z określeniem i uznaniem umiejętności i potencjału, przygotowaniem studentów do podjęcia nauki oraz wspieraniem włączania ich do instytucji szkolnictwa wyższego. Do 2019 r. Federalne Ministerstwo Edukacji i Badań Naukowych (BMBF) przyznało programom 100 mln euro dofinansowania.

Środki te mają na celu przyspieszenie procesu przyjmowania uchodźców na studia wyższe, określenie ich zdolności do podjęcia studiów w Niemczech oraz zapewnienie pomocy w klasyfikowaniu i ocenie ich umiejętności językowych. W tym celu zastosowano szereg dobrze sprawdzonych narzędzi dla studentów zagranicznych, w tym szyte na miarę testy zdolności do podjęcia studiów (TestAS dla uchodźców), badające ogólne i przedmiotowe zdolności poznawcze. Internetowe testy językowe są również stosowane, ponieważ bardzo dobra znajomość języka niemieckiego (a czasami angielskiego) jest wymagana do podjęcia studiów wyższych. Instytucje szkolnictwa wyższego otrzymały również wsparcie w zakresie prowadzenia procesów rekrutacji, tj. przyjmowania podań o przyjęcie i dokonywania oceny.

W celu włączenia uchodźców do szkolnictwa wyższego DAAD utworzyła specjalny program INTEGRA, w ramach którego sfinansowano naukę języka wykładowego oraz kursy wprowadzające na 170 uniwersytetach i w kolegiach przygotowawczych. Większość uchodźców musi zdać egzamin po kursie językowym, w którym uczestniczą przed rozpoczęciem regularnego programu studiów. Program pierwotnie planowany był dla 2 400 uchodźców rocznie, jednak popyt okazał się znacznie wyższy, tak więc rocznie utworzono ponad 10 400 miejsc.

Kolejny obszar finansowania to projekty wolontariackie realizowane przez studentów, mające na celu wspieranie włączania uchodźców do szkolnictwa wyższego. Program zapewnia środki finansowe dla studentów-asystentów (8-10 godzin tygodniowo), którzy realizują samodzielnie zorganizowane inicjatywy lub pracują w grupach wsparcia organizowanych przez uczelnię. Działania mają na celu integrację uchodźców, na przykład za pomocą tutorialów, materiałów informacyjnych, mentoringu, tłumaczeń, szkoleń językowych lub innych. Inicjatywy mogą również wykorzystywać wiedzę fachową poszczególnych wydziałów (np. porady prawne dla uchodźców udzielane przez studentów, tzw. kliniki prawa). Finansowanie jest dostępne dla ponad 150 projektów w tym obszarze.

DAAD utworzyła również portale informacyjne, na których udziela informacji i porad uchodźcom zainteresowanym podjęciem studiów uniwersyteckich w Niemczech, a także instytucjom szkolnictwa wyższego i społeczeństwu. Międzynarodowa Akademia DAAD (iDA) zapewnia profesjonalne szkolenie dla pracowników uczelni udzielających porad uchodźcom.

We Francji realizowane są również ważne działania opracowane na szczeblu centralnym. Obejmują one granty i wsparcie finansowe dla uchodźców, a także zapewniają instytucjom szkolnictwa wyższego autonomię w wykorzystaniu środków finansowych na cele opracowywania projektów wspierających integrację osób ubiegających się o azyl i uchodźców.

W Szwecji szczególną uwagę zwrócono na kwestię uznawania, a w szczególności na poprawę praktyki uznawania wcześniejszego wykształcenia.

We Włoszech zaferowano 100 stypendiów uchodźcom pragnącym podjąć studia w tym kraju. Działanie to jest finansowane przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i wdrażane przez włoską Konferencję Rektorów. Ministerstwo Edukacji, Uniwersytetów i Badań Naukowych wspiera również inicjatywy na rzecz integracji uchodźców oraz współpracuje z Konferencją Rektorów. Podobne podejście przyjęto w Portugalii, przyznając stypendia pewnej liczbie syryjskich uchodźców chcących studiować i instytucjom szkolnictwa wyższego, które są zachęcane do realizacji własnych działań.

Na Malcie organizacje pozarządowe, które są zazwyczaj finansowane z dotacji, odgrywają ważną rolę we włączaniu osób ubiegających się o azyl i/lub uchodźców do szkolnictwa wyższego. Działania skierowane do osób ubiegających się o azyl i uchodźców obejmują szkolenia językowe w języku angielskim oraz sesje informacyjne. Organizowane są również kursy dla osób pracujących z osobami ubiegającymi się o azyl/uchodźcami. Poradnictwo jest oferowane wszystkim potrzebującym studentom wszystkich instytucji szkolnictwa wyższego, podczas gdy osoby ubiegające się o azyl mogą występować o zwolnienie z opłat do Ministerstwa Edukacji i Zatrudnienia.

We Wspólnocie Flamandzkiej Belgii i w Danii działania dotyczą jedynie zniesienia wymogów mających zastosowanie do studentów zagranicznych w odniesieniu do opłat. Pod tym względem uchodźcy są traktowani w taki sam sposób, jak obywatele kraju i zastosowanie ma ogólne wsparcie finansowe dla studentów.

W Zjednoczonym Królestwie Walia jest jedynym krajem, który opracował strategię na szczeblu centralnym, która obejmuje działania mające na celu wspieranie osób ubiegających się o azyl i uchodźców w szkolnictwie wyższym. W latach 2015-2017 rząd Walii zapewnił środki finansowe na wsparcie Cardiff Metropolitan University w świadczeniu comiesięcznych usług doradczych osobom ubiegającym się o azyl i uchodźcom w zakresie dostępnych ścieżek prowadzących do szkolnictwa wyższego. W okresie od marca do czerwca 2018 r. rząd Walii przeprowadził również konsultacje w sprawie zmienionego planu dotyczącego uchodźców i osób ubiegających się o azyl, który nadal uwzględnia priorytet zwiększania możliwości dostępu do dalszego kształcenia i szkolnictwa wyższego. Główne elementy planu obejmują wsparcie finansowe, doradztwo i wsparcie osobiste.

W Chorwacji realizowany jest szeroki plan działania (2017-2019), który wśród wielu obszarów odnosi się do nauki języków obcych i edukacji. W tym przypadku cele obejmują naukę języka, dostęp do edukacji i budowanie potencjału. W planie działania również kładzie się nacisk na jak najkrótszy okres, w jakim uchodźcy mają zostać włączeni do systemu edukacji, na stworzenie środowiska informatycznego sprzyjającego zapisywaniu się na uczelnie oraz na uznawanie zdobytych wcześniej kwalifikacji i kompetencji, a także na podjęcie działań dających uchodźcom możliwość ukończenia szkoły średniej drugiego stopnia. Ponadto, chociaż nie przysługuje im prawo do wsparcia finansowego, osoby, które uzyskały ochronę międzynarodową i zapisały się na studia wyższe w Chorwacji, mogą ubiegać się o zakwaterowanie i stypendia państwowe dla studentów o niższym statusie społecznym i ekonomicznym na takich samych warunkach, jak obywatele Chorwacji.

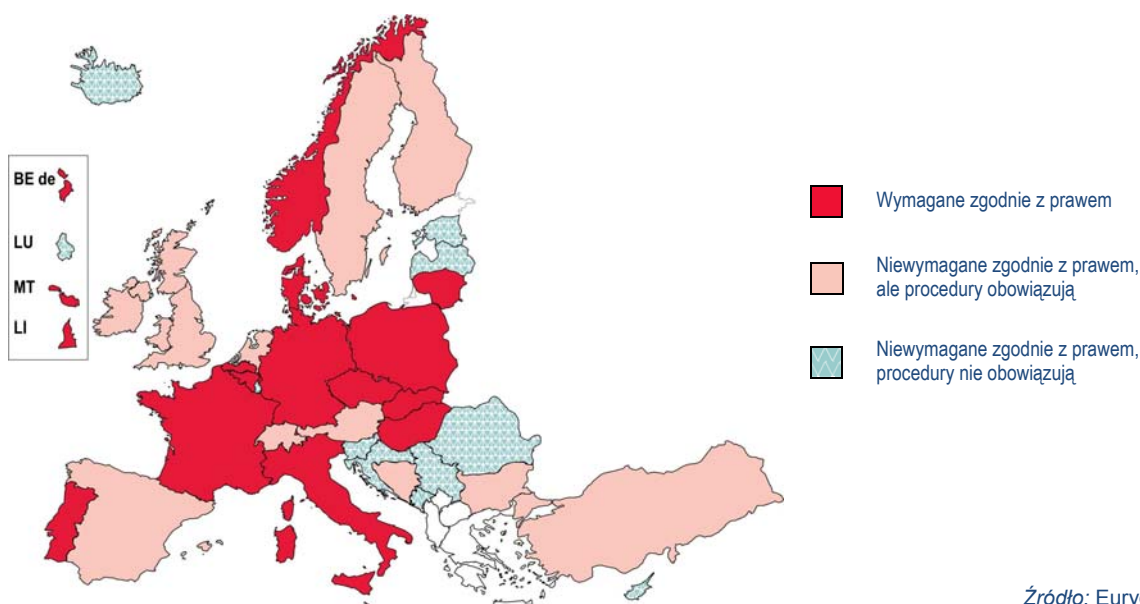
Szczególnym przypadkiem jest Słowenia, która przewidziała i zaplanowała szereg działań mających na celu wspieranie integracji studentów będących uchodźcami. Jednakże liczba podań składanych przez uchodźców o przyjęcie do instytucji szkolnictwa wyższego była tak niska, że nie podjęto żadnego z przewidzianych działań.

2.2.2. Wdrożenie artykułu VII Konwencji lizbońskiej o uznawaniu kwalifikacji

Artykuł VII Konwencji lizbońskiej o uznawaniu kwalifikacji⁽⁹⁾ ustanawia ramy prawne uznawania kwalifikacji uchodźców, osób wysiedlonych i osób znajdujących się w sytuacji zbliżonej do sytuacji uchodźcy. Jego celem jest w szczególności zapewnienie pomocy w sytuacjach, w których brak jest ustanowionych procedur uznawania i polityki w odniesieniu do nieudokumentowanych kwalifikacji, występuje brak dokumentów potwierdzających kwalifikacje akademickie i inne kwalifikacje kandydata na studia oraz informacji na temat obowiązków prawnych. Konwencja stanowi, że:

Każda ze stron podejmie wszelkie możliwe i uzasadnione kroki w ramach swojego systemu szkolnictwa i w zgodzie ze swoimi przepisami konstytucyjnymi i regulacjami prawnymi, zmierzające do opracowania procedur szybkiej i sprawiedliwej oceny, czy uchodźcy, osoby wysiedlone lub osoby w sytuacji podobnej do sytuacji uchodźców spełniają odpowiednie wymagania dotyczące dostępu do szkolnictwa wyższego, możliwości kontynuowania studiów wyższych lub podjęcia pracy zawodowej, nawet gdy kwalifikacje uzyskane w jednej ze stron nie mogą być udokumentowane.

Rysunek 10: Wdrożenie artykułu VII Konwencji lizbońskiej o uznawaniu kwalifikacji, 2017/18

Wszystkie kraje, które ratyfikowały Konwencję lizbońską o uznawaniu kwalifikacji są zobowiązane do opracowania procedur mających na celu sprawiedliwą ocenę tego, czy uchodźcy spełniają wymogi dostępu do szkolnictwa wyższego. Natomiast, jak pokazano na Rysunku 10, wdrażanie artykułu VII wygląda różnie. W 10 systemach nie ma wymogu prawnego dotyczącego szczegółowych procedur uznawania kwalifikacji uchodźców, osób wysiedlonych i osób znajdujących się w sytuacji zbliżonej do uchodźcy, i żadne procedury nie obowiązują. Jednak należy odnotować, że w tej grupie Islandia jest w trakcie ustanawiania odpowiednich procedur, a chorwacki plan działania na lata 2017-2019 dotyczący osób, którym przyznano ochronę międzynarodową, wzywa do zmiany procedur uznawania.

W 16 systemach istnieje wyraźny wymóg prawny dotyczący przestrzegania procedur. W tej grupie znajdują się dwa kraje - Włochy i Malta - które są ważnym punktem wjazdu uchodźców do Europy. W przypadku Malty procedury są bardzo praktyczne - uchodźcy są przesłuchiwani w ośrodkach recepcyjnych, a następnie nawiązywany jest kontakt z Maltańskim Centrum Uznawania Kwalifikacji (MQRIC). Organ ten pomaga w uzyskaniu dalszych informacji na temat kwalifikacji, które deklarują

⁽⁹⁾ Konwencja Rady Europy o uznawaniu kwalifikacji związanych z uzyskaniem wyższego wykształcenia w regionie europejskim, ETS nr 165. [online] dostępne pod adresem: <http://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/165> [dostęp 23 stycznia 2019].

uchodźcy. We Włoszech przyjęto ustawodawstwo i procedury dotyczące uchodźców i wysiedleńców posiadających odpowiednie kwalifikacje.

W Norwegii wprowadzono specjalne procedury dla uchodźców i wysiedleńców, którzy nie posiadają dokumentów lub posiadają ich niekompletny zestaw. Najważniejszą z nich jest procedura uznawania kwalifikacji osób, które nie posiadają możliwości do zweryfikowania dokumentacji („procedura UVD”). Jednakże opracowano alternatywną procedurę, „NOKUT's *kvalifikasjonsvurdering*”, zgodną z metodologią europejskiego paszportu kwalifikacji dla uchodźców (EQPR) opracowaną przez Radę Europy. Obie procedury są zarządzane przez Norweską Agencję Zapewniania Jakości w Edukacji (NOKUT), która jest norweskim biurem ENIC/NARIC.

Niemcy ustanowiły procedury przyjmowania uchodźców na studia w przypadku, gdy nie posiadają oni potrzebnych dokumentów. Procedury przewidują stosowanie testów umiejętności. W przypadku pozostałych studentów zagranicznych analizowana jest równoważność zagranicznych świadectw upoważniających do wstępu na studia wyższe. W obu przypadkach opłaty pokrywa DAAD.

W czternastu systemach procedury uznawania kwalifikacji uchodźców nie są wymagane prawem, niemniej istnieją i są stosowane w poszczególnych przypadkach.

Studium przypadku: Europejski paszport kwalifikacji dla uchodźców opracowany przez Radę Europy (EQPR)

Europejski paszport kwalifikacji dla uchodźców (EQPR) opracowany przez Radę Europy⁽¹⁰⁾ ocenia kwalifikacje uchodźców nawet w przypadku, gdy nie mogą one być w pełni udokumentowane i tym samym wspiera dalsze studia, zatrudnienie i integrację posiadaczy paszportu. W celu zapewnienia wiarygodnej oceny, metodologia obejmuje kwestionariusz samooceny i wywiad z zespołem dwóch wykwalifikowanych ewaluatorów. W oparciu o artykuł VII Konwencji Lizbońskiej o uznawaniu kwalifikacji oraz o szczegółowe Zalecenie⁽¹¹⁾ przyjęte przez Komitet Konwencji w dniu 14 listopada 2017 r., Europejski paszport kwalifikacji dla uchodźców jest uznawany przez rosnącą liczbę władz i instytucji szkolnictwa wyższego. Partnerami przedsięwzięcia są ministerstwa edukacji Grecji, Włoch i Norwegii (jako krajów goszczących) i/lub podmioty udzielające wsparcia finansowego, jak również krajowe centra uznawania kwalifikacji z Armenii, Kanady, Francji, Niemiec, Grecji, Włoch, Holandii, Norwegii i Zjednoczonego Królestwa. Rząd Wspólnoty Flamandzkiej Belgii również wnosi wkład finansowy, a Biuro Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR) jest uprzywilejowanym partnerem.

Do tej pory przeprowadzono 287 wywiadów, na podstawie których wydano 221 paszportów EQPR. Dwudziestu jeden uchodźców zostało przyjętych na uniwersytety. Zespół 25 ewaluatorów kwalifikacji z ośmiu krajów (Armenia, Kanada, Niemcy, Grecja, Francja, Włochy, Holandia i Norwegia) został przeszkolony w zakresie metodologii EQPR. Członkowie zespołu posługują się różnymi językami (arabski, dari/perski, angielski, francuski, włoski, rosyjski) i posiadają wiedzę na temat wielu systemów edukacji.

⁽¹⁰⁾ Więcej informacji dostępnych jest na stronie <https://www.coe.int/en/web/education/recognition-of-refugees-qualifications> [dostęp 23 stycznia 2019].

⁽¹¹⁾ Zalecenie w sprawie uznawania kwalifikacji uchodźców na mocy Konwencji Lizbońskiej o uznawaniu kwalifikacji i uzasadnienie. [online] dostępne pod adresem: <https://rm.coe.int/recommendation-on-recognition-of-qualifications-held-by-refugees-displ/16807688a8> [dostęp 23 stycznia 2019].

2.2.3. Środki zmierzające do zapewnienia dostępu do szkolnictwa wyższego dla osób uczących się w sposób nietradycyjny

Oprócz działań i procedur omówionych w poprzednich punktach, niektóre ogólne środki skierowane do osób uczących się w sposób nietradycyjny - niezależnie od ich narodowości - mogą potencjalnie ułatwić osobom ubiegającym się o azyl i uchodźcom dostęp do szkolnictwa wyższego. Środki takie obejmują w szczególności:

- A. alternatywne ścieżki prowadzące do uzyskania kwalifikacji uprawniających do ubiegania się o przyjęcie na studia wyższe;
- B. możliwości podjęcia studiów wyższych bez spełniania formalnych kryteriów naboru;
- C. uznawanie wcześniejszego uczenia się pozaformalnego i nieformalnego na potrzeby promocji w szkolnictwie wyższym.

Przegląd stosowania powyższych środków przedstawia Rysunek 11.

A) Alternatywne ścieżki prowadzące do uzyskania kwalifikacji uprawniających do ubiegania się o przyjęcie na studia wyższe skierowane są do kandydatów, którzy ukończyli kształcenie zawodowe lub szkolenia niezapewniające dostępu do szkolnictwa wyższego, lub tych, którzy porzucili naukę bez uzyskania świadectwa ukończenia szkoły średniej II stopnia. Najczęściej środki te przyjmują formę kursów pomostowych, w ramach których można uzyskać standardowe kwalifikacje uprawniające do podjęcia studiów wyższych. Alternatywą dla kursów pomostowych są kursy przygotowawcze do studiów wyższych lub inne kursy zapewniające kwalifikacje alternatywne dla świadectwa ukończenia szkoły średniej II stopnia. W każdym przypadku ukończenie kursu prowadzi do uzyskania formalnej kwalifikacji (standardowej kwalifikacji uprawniającej do wstępu na studia wyższe lub alternatywnej, ale porównywalnej kwalifikacji) zapewniającej dostęp do szkolnictwa wyższego. Jak przedstawiono na Rysunku 11, większość krajów europejskich zapewnia tego rodzaju kształcenie ⁽¹²⁾.

B) Osoby nieposiadające formalnych kwalifikacji wymaganych do podjęcia studiów wyższych mogą te studia podjąć. Jak pokazano na Rysunku 11, możliwości podjęcia studiów wyższych bez formalnych kwalifikacji istnieją w około połowie krajów europejskich, głównie w Europie północnej i zachodniej. W większości przypadków kandydatów przyjmuje się na studia wyższe w oparciu o uznawanie efektów uczenia się pozaformalnego i nieformalnego. Natomiast w niektórych krajach procedurze uznawania kwalifikacji towarzyszą dodatkowe egzaminy wstępne. Ponadto, oprócz uznawania wcześniejszego uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, w krajach europejskich istnieją również inne formy zapewniające alternatywny dostęp: proste egzaminy wstępne oraz kursy przygotowawcze lub kursy próbne na poziomie studiów wyższych. Te ostatnie zazwyczaj stanowią uzupełnienie ramowych zasad uznawania wcześniejszego uczenia się pozaformalnego i nieformalnego ⁽¹³⁾.

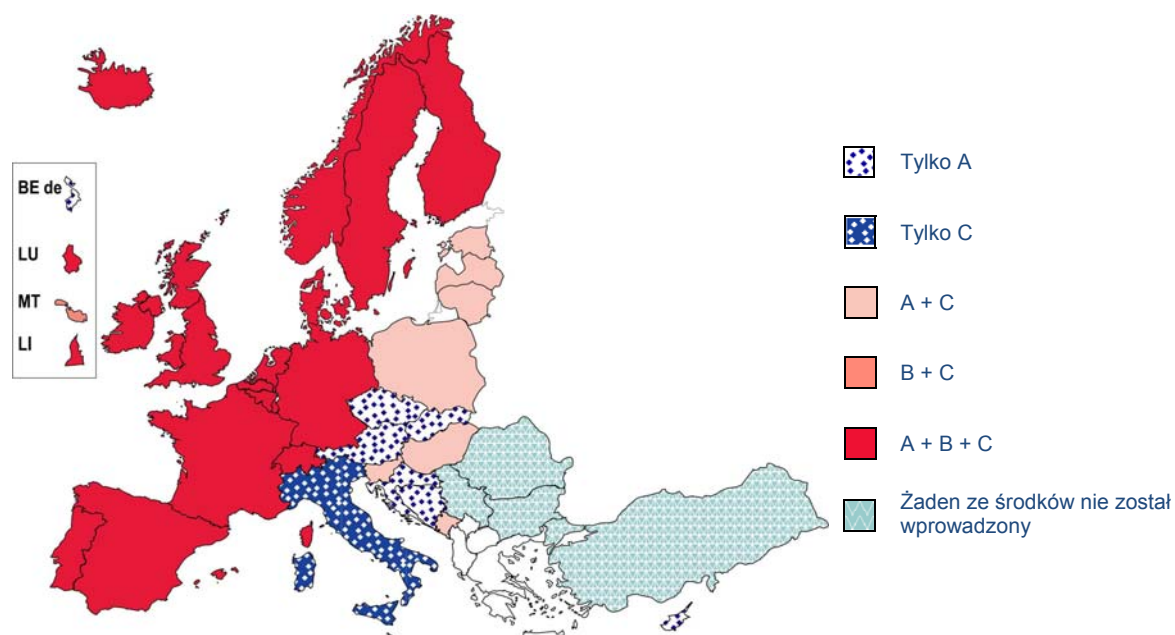
C) Uznawanie wcześniejszego uczenia się pozaformalnego i nieformalnego może być stosowane również do celów innych niż procedury rekrutacji na studia wyższe. W szczególności wcześniejsze doświadczenia edukacyjne mogą być uznawane przez instytucje szkolnictwa wyższego jako część programów studiów (np. w formie punktów zaliczeniowych), co z kolei może być pomocne studentom w ukończeniu studiów wyższych. Obecnie w większości krajów europejskich możliwe jest uznawanie wcześniejszego uczenia się pozaformalnego i nieformalnego na poczet realizacji wymogów zawartych w programach studiów wyższych (zob. Rysunek 11). W wielu z nich jest to możliwe dzięki rozwiązaniom przyjętym na najwyższym szczeblu, tj. przepisom ustawowym, wykonawczym lub innym dokumentom oficjalnym zobowiązującym instytucje szkolnictwa wyższego do ustanowienia odpowiednich procedur uznawania. W niektórych systemach szkolnictwa wyższego uczelnie realizują procedury uznawania kwalifikacji pomimo tego, że na najwyższym szczeblu brak jest rozwiązań w tym zakresie ⁽¹⁴⁾.

⁽¹²⁾ Jak określono w Raporcie z realizacji procesu bolońskiego z 2018 r. (Komisja Europejska/EACEA/Eurydice, 2018, s. 175, rys. 5.14), większość krajów zapewnia „kursy pomostowe”, które prowadzą do uzyskania świadectwa ukończenia szkoły średniej II stopnia. Mniej popularne są kursy przygotowawcze do studiów wyższych, zapewniające kwalifikacje alternatywne dla świadectwa ukończenia szkoły średniej II stopnia. Zgodnie z informacjami przedstawionymi w Raporcie, są one dostępne jedynie w Danii, Francji i Zjednoczonym Królestwie.

⁽¹³⁾ Więcej informacji na temat różnych możliwości uzyskania dostępu do szkolnictwa wyższego bez posiadania formalnych kwalifikacji oraz ich rozkładu w całej Europie można znaleźć w Raporcie z realizacji procesu bolońskiego z 2018 r. (ibid., s. 176, rys. 5.15).

⁽¹⁴⁾ Więcej szczegółów na temat tego, w jaki sposób przepisy regulują kwestię uznawania wcześniejszego uczenia się pozaformalnego i nieformalnego na potrzeby promocji w szkolnictwie wyższym, zob. Raport z realizacji procesu bolońskiego z 2018 r. (ibid., s. 208, rys. 5.38).

Rysunek 11: Środki zmierzające do zapewnienia dostępu do szkolnictwa wyższego dla osób uczących się w sposób nietradycyjny, 2017/18

A = Alternatywne ścieżki prowadzące do uzyskania formalnych kwalifikacji uprawniających do ubiegania się o przyjęcie na studia wyższe

B = Możliwości przyjęcia na studia wyższe bez spełnienia formalnych kryteriów naboru

C = Uznawanie wcześniejszego uczenia się pozaformalnego i nieformalnego na potrzeby promocji w szkolnictwie wyższym.

Źródło: Eurydice.

Objaśnienia

A) Alternatywne ścieżki prowadzące do uzyskania formalnych kwalifikacji uprawniających do podjęcia studiów wyższych obejmują: kursy pomostowe prowadzące do uzyskania standardowych kwalifikacji uprawniających do podjęcia studiów wyższych; kursy przygotowawcze do studiów wyższych lub inne kursy prowadzące do uzyskania alternatywnych kwalifikacji uprawniających do podjęcia studiów wyższych. Jeżeli dany kraj zapewnia co najmniej jedną z powyższych możliwości, został on przedstawiony na rysunku.

B) Możliwości uzyskania wstępu na studia wyższe bez posiadania formalnych kwalifikacji obejmują: przyjęcie dzięki uznaniu wcześniejszego uczenia się pozaformalnego i nieformalnego; przyjęcie dzięki uznaniu wcześniejszego uczenia się pozaformalnego i nieformalnego w połączeniu z dodatkowym egzaminem wstępnym; egzaminy wstępne/testy wstępne niewymagające wcześniejszych kwalifikacji; przyjęcie po ukończeniu kursu przygotowawczego lub kursu próbnego na poziomie studiów wyższych. Jeżeli dany kraj zapewnia co najmniej jedną z powyższych możliwości, został on przedstawiony na rysunku.

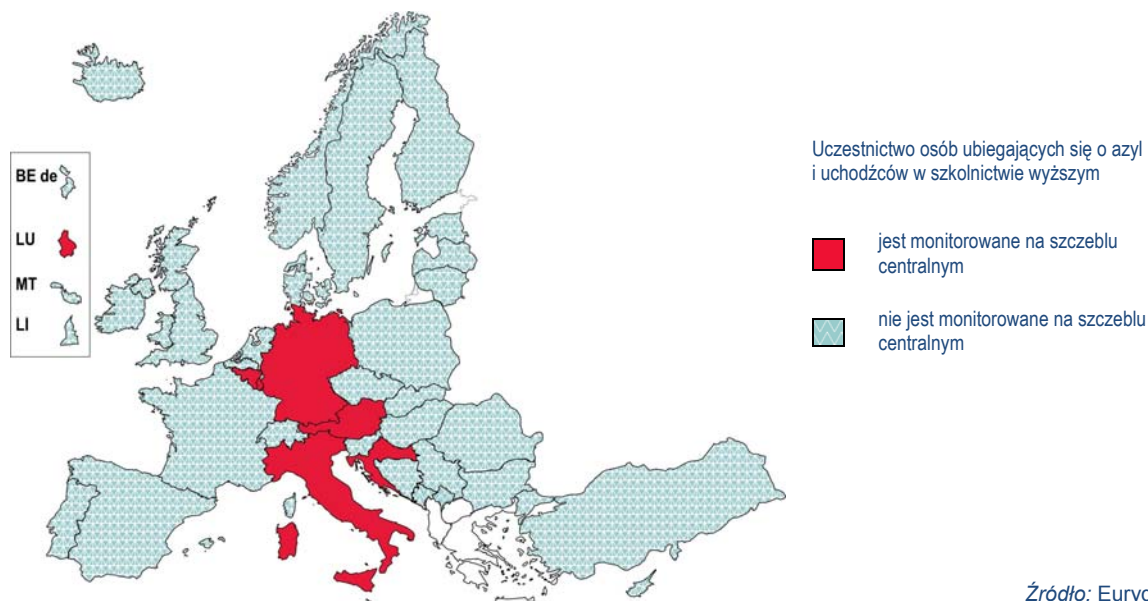
C) Uznawanie wcześniejszego uczenia się pozaformalnego i nieformalnego na potrzeby promocji w ramach studiów wyższych odnosi się do sytuacji, w których instytucje szkolnictwa wyższego uznają wcześniejsze doświadczenia w zakresie uczenia się pozaformalnego i nieformalnego jako część programów studiów (np. w formie punktów zaliczeniowych), co z kolei może być pomocne studentom w ich ukończeniu.

Jak przedstawiono na Rysunku 11, trzy opisane powyżej rodzaje środków są stosowane równolegle w około połowie wszystkich krajów europejskich. Kraje te - zlokalizowane głównie w Europie północnej i zachodniej - zapewniają A) alternatywny dostęp do formalnych kwalifikacji wymaganych do rozpoczęcia studiów, B) możliwości podjęcia studiów wyższych bez formalnych kwalifikacji, a także C) możliwości uznawania wcześniejszego wykształcenia w celu promocji w ramach studiów wyższych. Niektóre inne kraje, które znajdują się głównie w Europie środkowej, zapewniają tylko jedną lub dwie z tych opcji, wykluczając w szczególności dostęp do szkolnictwa wyższego osobom niespełniającym formalnych kryteriów przyjęcia. Kilka krajów leżących głównie w Europie południowo-wschodniej nie zapewnia żadnych możliwości omówionych w tym punkcie.

2.3. Monitorowanie uczestnictwa osób ubiegających się o azyl i uchodźców w szkolnictwie wyższym

W przypadkach, w których istnieje krajowa polityka i/lub realizowane są działania na rzecz wspierania integracji osób ubiegających się o azyl i uchodźców, można się spodziewać pewnej formy monitorowania na najwyższym szczeblu. Monitorowanie jest rozumiane w tym kontekście jako proces systematycznego gromadzenia danych, analizy i wykorzystywania informacji zwrotnych przez władze centralne w celu kształtowania polityki. Kwestia ta została przeanalizowana na Rysunku 12.

Rysunek 12: Monitorowanie uczestnictwa osób ubiegających się o azyl i uchodźców w szkolnictwie wyższym, 2017/18

Źródło: Eurydice.

Jak widać na rysunku, zaledwie 6 państw monitoruje uczestnictwo osób ubiegających się o azyl i uchodźców w szkolnictwie wyższym. Występują duże różnice między krajami, które gromadzą dane. Na jednym końcu skali znajduje się Chorwacja, gdzie studia podjęło tylko czterech uchodźców (choć oczekuje się, że liczba ta wzrośnie, ponieważ więcej uchodźców uczęszcza do szkół średnich). Tymczasem we Wspólnocie Francuskiej Belgii, w roku akademickim 2015/16, 70 studentów zadeklarowało, że są uchodźcami, a w Luksemburgu 95 uchodźców studiuje obecnie na różnych uczelniach. We Włoszech liczba studentów uchodźców wynosi 356, podczas gdy w Austrii 596.

Jednak danych ze wszystkich tych krajów nie da się porównać do sytuacji w Niemczech, gdzie ponad 6 000 uchodźców uczęszcza na studia pierwszego stopnia, a ponad 10 400 uczestniczy w kursach przygotowawczych.

Dane z poszczególnych krajów pokazują również, że wśród studentów będących uchodźcami znacznie więcej jest mężczyzn niż kobiet. W Niemczech stosunek ten wynosi 78% mężczyzn do 22% kobiet, a podobne trendy można zaobserwować w pozostałych krajach.

Dwa kraje dysponują częściowymi danymi dotyczącymi osób ubiegających się o azyl i uchodźców w szkolnictwie wyższym. W Republice Czeskiej są to dane odnoszące się do syryjskich i ukraińskich uchodźców, lecz tylko w ramach konkretnych inicjatyw krajowych. We Francji gromadzone są dane na temat liczby wniosków o uznanie kwalifikacji w związku z ubieganiem się o przyjęcie na studia wyższe – liczba ta wyniosła 1757 w 2017 r. i 2052 w 2018 r. Jednak w żadnym z tych krajów nie są dostępne dane dotyczące ogólnej liczby uchodźców studiujących w instytucjach szkolnictwa wyższego.

WNIOSKI

W latach 2015 i 2016 imigracja do Europy dramatycznie wzrosła. W okresie tym prawie 2,6 mln osób ubiegało się o azyl w krajach Unii Europejskiej. Około połowa z nich to osoby w wieku od 18 do 34 lat, tj. w przedziale wiekowym ściśle kojarzonym ze studiami wyższymi.

Pomimo niedawnych doświadczeń związanych ze znacznym wzrostem liczby osób ubiegających się o ochronę w Europie, raport ten pokazuje, że **większość krajów nie stosuje konkretnej polityki w zakresie włączania osób ubiegających się o azyl i uchodźców do szkolnictwa wyższego**. Ponadto tylko kilka krajów wprowadziło dodatkowe środki w odpowiedzi na rosnącą liczbę uchodźców, a podobnie niewielka liczba krajów monitoruje integrację tych osób w instytucjach szkolnictwa wyższego.

Ustalenia te można częściowo wyjaśnić faktem, że **wnioski o azyl zostały złożone w niewielkiej liczbie krajów europejskich**. Dlatego też tylko kilka krajów ma do czynienia ze znaczną liczbą osób ubiegających się o azyl i uchodźców. W krajach, w których liczba ta jest niższa, niektóre elementy polityki w zakresie szkolnictwa wyższego zostały włączone do szerszych strategii dotyczących migracji, a konkretne działania sędowano na instytucje szkolnictwa wyższego, zapewniając tym samym środki najlepiej dopasowane do lokalnego kontekstu.

Pomimo tego, że tylko kilka krajów opracowało politykę i działania na dużą skalę, można wśród nich znaleźć dobre przykłady do naśladowania które mogłyby służyć jako źródło inspiracji dla przyszłych inicjatyw. **Niemcy wyróżniają się** pod tym względem, ponieważ ich podejście do integracji osób ubiegających się o azyl i uchodźców **obejmuje kształtowanie polityki na kilku poziomach (federalnym, regionalnym i instytucjonalnym), w połączeniu z kompleksowymi działaniami realizowanymi przez odpowiednie organy oraz z transparentnym systemem monitorowania**. Takie gruntowne podejście niewątpliwie zapewniło znacznie sprawniejszy proces zapewniania dostępu osobom ubiegającym się o azyl i uchodźcom do odpowiedniej oferty kształcenia na poziomie studiów wyższych.

W krajach europejskich, w których realizowane są **działania na dużą skalę, zazwyczaj koncentrują się one na wsparciu językowym, wsparciu finansowym i usługach poradnictwa**.

Uznawanie wcześniejszego wykształcenia może stanowić poważne wyzwanie, szczególnie w przypadku, gdy osoby ubiegające się o azyl i uchodźcy nie są w stanie przedstawić dokumentów potwierdzających ich kwalifikacje. Jest to powód, dla którego konkretny artykuł poświęcony temu zagadnieniu został włączony do Konwencji Lizbońskiej - nadrzędnej konwencji ratyfikowanej przez wszystkie kraje zaangażowane w opracowanie tego raportu. **Jednak pomimo wymogu wdrożenia tego artykułu do ustawodawstwa krajowego, 24 kraje sygnatariusze Konwencji jeszcze tego nie zrobiły**. W 10 z tych systemów nie wdrożono procedur uznawania kwalifikacji uchodźców, osób wysiedlonych i osób znajdujących się w sytuacji zbliżonej do sytuacji uchodźcy.

Wiele **ogólnych środków mających na celu zapewnianie dostępu** do szkolnictwa wyższego może być bardzo użytecznych dla osób ubiegających się o azyl i uchodźców. W szczególności są to: alternatywne ścieżki prowadzące do uzyskania formalnych kwalifikacji uprawniających do podjęcia studiów wyższych; dostęp do szkolnictwa wyższego dla osób niespełniających formalnych kryteriów przyjęcia; oraz uznawanie wcześniejszego uczenia się pozaformalnego i nieformalnego na potrzeby promocji w szkolnictwie wyższym. Około **połowa krajów europejskich zapewnia wszystkie te środki**, podczas gdy większość pozostałych krajów zapewnia tylko jeden lub dwa z nich. W niektórych krajach, leżących głównie w Europie południowo-wschodniej, żadna z tych możliwości nie jest dostępna.

Jedynie **sześć systemów szkolnictwa wyższego monitoruje integrację osób ubiegających się o azyl i uchodźców** w swoich uczelniach. Ponieważ monitorowanie jest niezbędne do zrozumienia wpływu przyjętej polityki i realizowanych działań, ustalenie to potwierdza, że w większości systemów szkolnictwa wyższego do integracji uchodźców przywiązuje się niewielką wagę.

GLOSARIUSZ

I. Pojęcia ogólne związane ze szkolnictwem wyższym

Centralne/najwyższego szczebla: (władze, oficjalne dokumenty itd): władze na najwyższym szczeblu odpowiedzialne za edukację w danym kraju, zazwyczaj są to władze krajowe (państwowe). Natomiast w Belgii, Niemczech, Hiszpanii i Zjednoczonym Królestwie, *Communautés, Länder, Comunidades Autónomas* oraz zdecentralizowane organy administracji są odpowiedzialne w odniesieniu do wszystkich lub większości obszarów związanych z edukacją. Dlatego te organy administracji są traktowane jako władze centralne w obszarach, za które są odpowiedzialne, natomiast w odniesieniu do obszarów, w których dzielą się odpowiedzialnością z władzami krajowymi (państwowymi), oba szczeble są traktowane jako władze centralne.

Działania podejmowane na dużą skalę: odnosi się do działań, które są realizowane na terenie całego kraju lub znacznego obszaru geograficznego, a nie ograniczają się do konkretnej instytucji lub położenia geograficznego.

Instytucja szkolnictwa wyższego: każda instytucja świadcząca usługi w dziedzinie szkolnictwa wyższego, jak zdefiniowano w prawie krajowym.

Konwencja lizbońska o uznawaniu kwalifikacji: Konwencja o uznawaniu kwalifikacji związanych z uzyskaniem wyższego wykształcenia w regionie europejskim ⁽¹⁵⁾, która została sporządzona przez Radę Europy i UNESCO i przyjęta w 1997 r. w Lizbonie.

Kwalifikacje uzyskane w ramach szkolnictwa wyższego: odnoszą się do każdego tytułu i stopnia, dyplomu lub innego świadectwa wydanego przez właściwy organ, potwierdzającego pomyślne ukończenie studiów wyższych.

Monitorowanie: odnosi się do procesu systematycznego gromadzenia danych, analizy i wykorzystywania informacji przez władze najwyższego szczebla w celu kształtowania polityki. Systematyczne monitorowanie musi obejmować mechanizmy międzyinstytucjonalnego gromadzenia danych i umożliwiać porównywalność danych pomiędzy instytucjami.

Oficjalny dokument: różnego rodzaju dokumenty urzędowe zawierające wytyczne, zobowiązania i/lub zalecenia w odniesieniu do polityki i / lub instytucji szkolnictwa wyższego.

Strategia: odnosi się do urzędowego dokumentu nakreślającego politykę, opracowanego przez władze najwyższego szczebla z myślą o osiągnięciu ogólnego celu. Strategia może obejmować wizję, określać cele (jakościowe i ilościowe), opisywać procesy, władze i osoby odpowiedzialne, określać źródła finansowania, formułować zalecenia itp.

Uczenie się formalne: oznacza uczenie się, które ma miejsce w zorganizowanym i ustrukturyzowanym środowisku poświęconym uczeniu się i zazwyczaj prowadzi do przyznania kwalifikacji w formie świadectwa lub dyplomu. Obejmuje systemy kształcenia ogólnego, kształcenia zawodowego i szkolnictwa wyższego ⁽¹⁶⁾.

Uczenie się nieformalne: oznacza uczenie się wynikające z codziennych obowiązków związanych z pracą, rodziną lub czasem wolnym, które nie jest zorganizowane, ani usystematyzowane pod względem celów, czasu lub wsparcia w uczeniu się; może być niezamierzone z punktu widzenia osoby uczącej się; przykładami efektów uczenia się osiągniętych w wyniku uczenia się nieformalnego są umiejętności nabyte w ramach doświadczeń życiowych i zawodowych, umiejętności zarządzania projektami lub umiejętności w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) nabyte w pracy, umiejętności językowe i międzykulturowe nabyte podczas pobytu za granicą, umiejętności w zakresie TIK nabyte poza pracą, umiejętności nabyte w ramach wolontariatu, aktywności kulturalnej, sportowej, pracy z młodzieżą i obowiązków domowych (np. opieka nad dzieckiem) ⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁵⁾ Konwencja Rady Europy o uznawaniu kwalifikacji związanych z uzyskaniem wyższego wykształcenia w regionie europejskim, ETS nr 165. [online] Dostępna pod adresem: <http://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/165> [dostęp 23 stycznia 2019].

⁽¹⁶⁾ Zalecenie Rady z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie walidacji uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, Dz.U. 2012/C 398/01.

⁽¹⁷⁾ Ibid.

Uczenie się pozaformalne: oznacza uczenie się, które ma miejsce w ramach zaplanowanych działań (pod względem celów nauczania, czasu nauki) obejmujących wsparcie w uczeniu się (np. relacje między uczniem a nauczycielem); może obejmować programy mające na celu zdobycie umiejętności zawodowych, umiejętności czytania i pisanie przez dorosłych oraz kształcenie podstawowe dla osób, które przedwcześnie ukończyły naukę; często spotykane formy uczenia się pozaformalnego obejmują szkolenia wewnątrzzakładowe, dzięki którym przedsiębiorstwa aktualizują i doskonalą umiejętności pracowników, takie jak umiejętności w zakresie TIK, zorganizowane uczenie się przez Internet (np. poprzez wykorzystanie otwartych zasobów edukacyjnych) oraz kursy organizowane przez organizacje społeczeństwa obywatelskiego dla ich członków, grup docelowych lub ogółu społeczeństwa⁽¹⁸⁾.

Uznawanie uczenia się pozaformalnego i nieformalnego (w kontekście szkolnictwa wyższego): oznacza walidację i formalne uznawanie doświadczeń zdobytych w drodze uczenia się pozaformalnego i nieformalnego w celu:

- zapewnienia dostępu do szkolnictwa wyższego kandydatom nieposiadającym świadectwa ukończenia szkoły średniej II stopnia; lub
- w ramach programu studiów wyższych, przyznawania punktów w celu uzyskania kwalifikacji i/lub zwolnienia z niektórych wymogów w ramach programu kształcenia.

II. Pojęcia związane z migracją

Emigracja: działanie, w wyniku którego osoba, która uprzednio zamieszkiwała na terytorium państwa członkowskiego, przestaje zamieszkiwać w tym państwie przez okres, który wynosi, lub przewiduje się, że wyniesie, co najmniej 12 miesięcy (Eurostat, 2018b).

Imigracja: odnosi się do działań, w wyniku których osoba ustanawia swoje zwykłe miejsce zamieszkania na terytorium danego kraju na okres, który wynosi, lub przewiduje, że wyniesie, co najmniej 12 miesięcy, po uprzednim pobycie w innym kraju (Eurostat, 2018b).

Osoba ubiegająca się o azyl/azylant: oznacza osobę, która złożyła wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej lub została uwzględniona w takim wniosku jako członek rodziny (na podstawie danych Eurostatu, 2015 r.).

Osoba ubiegająca się o azyl po raz pierwszy: oznacza osobę, która złożyła wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej po raz pierwszy. Sformułowanie „po raz pierwszy” nie oznacza ograniczeń czasowych, a zatem osoba może zostać zarejestrowana jako osoba ubiegająca się o azyl po raz pierwszy tylko w przypadku, gdy w przeszłości nigdy nie ubiegała się o ochronę międzynarodową w danym kraju, niezależnie od tego, czy złożyła wniosek w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej (na podstawie danych Eurostatu, 2015 r.).

Status ochrony międzynarodowej: obejmuje:

- status uchodźcy;
- status ochrony uzupełniającej;
- zezwolenie na pobyt ze względów humanitarnych.

Podczas gdy status uchodźcy i ochrony uzupełniającej jest określony w prawie UE, względy humanitarne są określone w prawodawstwie krajowym i nie mają zastosowania w niektórych państwach członkowskich UE (więcej informacji znajduje się w Eurostat, b.d.).

Uchodźca: oznacza obywatela państwa trzeciego, który ze względu na uzasadnioną obawę przed prześladowaniem z powodu rasy, religii, narodowości, poglądów politycznych lub przynależności do określonej grupy społecznej przebywa poza krajem, którego jest obywatelem, i nie może lub nie chce z powodu takiej obawy skorzystać z ochrony tego kraju, lub bezpaństwowca, który przebywając poza krajem poprzedniego miejsca zwykłego pobytu z tych samych powodów, o których mowa powyżej, nie może lub nie chce z powodu takiej obawy powrócić do niego (na podstawie Eurostat, 2017).

⁽¹⁸⁾ Ibid.

BIBLIOGRAFIA

European Commission, 2015. *State of the Union 2015 by Jean-Claude Juncker, President of the European Commission, 9 September 2015*. [PDF] dostępne pod adresem:

https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/state_of_the_union_2015_en.pdf

[dostęp 6 grudnia 2018].

European Commission/EACEA/Eurydice, 2018. *The European Higher Education Area in 2018: Bologna Process Implementation Report*. Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej.

Eurostat, 2015. *Glossary: Asylum applicant*. [online] dostępne pod adresem:

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Asylum_applicant

[dostęp 22 stycznia 2019].

Eurostat, 2017. *Glossary: Refugee*. [online] dostępne pod adresem:

<https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Refugee>

[dostęp 22 stycznia 2019].

Eurostat, 2018a. *Asylum statistics*. [online] dostępne pod adresem:

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Asylum_statistics

[dostęp 8 października 2018].

Eurostat [2018b]. *Glossary: Migration*. [online] dostępne pod adresem:

<https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Migration>

[dostęp 22 stycznia 2019].

Eurostat [2018c]. *Migration and migrant population statistics*. [online] dostępne pod adresem:

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics#Migration_flows:_2_million_non-EU_immigrants [dostęp 11 grudnia 2018].

Eurostat, n.d. *Glossary: Asylum decision*. [online] dostępne pod adresem:

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Asylum_decision

[dostęp 22 stycznia 2019].

KMK (Kultusministerkonferenz) [Standing Conference of the Ministers of Education and Cultural Affairs (DE)], 2015. *Hochschulzugang und Hochschulzulassung für Studienbewerberinnen bzw. Studienbewerber, die fluchtbedingt den Nachweis der im Heimatland erworbenen Hochschulzugangsberechtigung nicht erbringen können (Beschluss der Kultusministerkonferenz vom 03.12.2015)* [Dostęp do i przyjmowanie do instytucji szkolnictwa wyższego kandydatów, którzy nie są w stanie przedstawić dowodu posiadania kwalifikacji uprawniających do podjęcia studiów wyższych uzyskanych w kraju ojczystym w związku z ucieczką z tego kraju (Rezolucja Stałej Konferencji Ministrów Edukacji i Kultury z dnia 3 grudnia 2015)]. [PDF] dostępne pod adresem:

https://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/veroeffentlichungen_beschluesse/2015/2015_12_03-Hochschulzugang-ohne-Nachweis-der-Hochschulzugangsberechtigung.pdf

[dostęp 22 stycznia 2018].

**Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora
Audiowizualnego**

Education and Youth Policy Analysis

Avenue du Bourget 1 (J-70 – Unit A7)
B-1049 Brussels
(<http://ec.europa.eu/eurydice>)

Redaktor

Arlette Delhaxhe

Autorzy

David Crosier (koordynacja) i Daniela Kocanova

Układ graficzny i rysunki

Patrice Brel

Projekt okładki

Virginia Giovannelli

Koordynator produkcji

Gisèle De Lel

KRAJOWE BIURA EURYDICE

ALBANIA

Biuro Eurydice
Integracja Europejska i Współpraca Międzynarodowa
Departament Integracji i Projektów Europejskich
Ministerstwo Edukacji i Sportu
Rruga e Durrësit, Nr. 23
1001 Tirana

AUSTRIA

Eurydice-Informationsstelle
Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft und
Forschung
Abt. Bildungsstatistik und -monitoring
Minoritenplatz 5
1010 Wien
Wkład biura: Opracowanie zespołowe

BELGIA

Unité Eurydice de la Communauté française
Ministère de la Fédération Wallonie-Bruxelles
Direction des relations internationales
Boulevard Léopold II, 44 – Bureau 6A/008
1080 Bruxelles
Wkład biura: Opracowanie zespołowe

Eurydice Vlaanderen
Departement Onderwijs en Vorming/
Afdeling Strategische Beleidsondersteuning
Koning Albert II-laan 15
1210, Brussel
Wkład biura: Pieter-Jan De Vlieger

Eurydice-Informationsstelle der Deutschsprachigen
Gemeinschaft
Ministerium der Deutschsprachigen Gemeinschaft
Fachbereich Ausbildung und Unterrichtsorganisation
Gospertstraße 1
4700 Eupen
Wkład biura: Xavier Hurllet

BOŚNIA I HERCEGOWINA

Ministerstwo Spraw Społecznych
Sektor Edukacji
Trg BiH 3
71000 Sarajewo
Wkład biura: Opracowanie zespołowe

BULGARIA

Biuro Eurydice
Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich
Biuro ds. Planowania i Badań Edukacyjnych
15, Graf Ignatiev Str.
1000 Sofia
Wkład biura: Ivana Radonova

CHORWACJA

Agencja ds. Mobilności i Programów UE
Frankopanska 26
10000 Zagrzeb
Wkład biura: Opracowanie zespołowe

CYPR

Biuro Eurydice
Ministerstwo Edukacji i Kultury
Kimonos and Thoukydidou
1434 Nikozja
Wkład biura: Christiana Haperi; ekspert: Christakis
Kalogirou (Wydział Szkolnictwa Wyższego, Ministerstwo
Edukacji i Kultury)

CZECHY

Biuro Eurydice
Centrum Współpracy Międzynarodowej w zakresie Edukacji
Dům zahraniční spolupráce
Na Poříčí 1035/4
110 00 Praga 1
Wkład biura: Jana Halamová, Helena Pavlíková; Lukáš
Seifert, Lucie Trojanová (eksperti z MEYS)

DANIA

Biuro Eurydice
Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego i Nauki
Duńska Agencja ds. Badań i Szkolnictwa Wyższego
Bredgade 40
1260 København K
Wkład biura: Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego i Nauki

ESTONIA

Biuro Eurydice
Dział Analiz
Ministerstwo Edukacji i Kultury
Munga 18
50088 Tartu
Wkład biura: Kersti Kaldma (koordynacja); ekspert: Viivian
Jõemets (główny ekspert, Departament Kształcenia
Ogólnego, Ministerstwo Edukacji i Badań Naukowych)

FINLANDIA

Biuro Eurydice
Fińska Narodowa Agencja ds. Edukacji
P.O. Box 380
00531 Helsinki
Wkład biura: Sinikka Tamminen (starszy doradca), Hanna
Laakso (starszy doradca), Sofia Mursula (specjalista)

BYŁA JUGOSŁOWIAŃSKA REPUBLIKA MACEDONII

Narodowa Agencja ds. Europejskich
Programów Edukacyjnych i Mobilności
Porta Bunjakovec 2A-1
1000 Skopje

FRANCJA

Unité française d'Eurydice
Ministère de l'Éducation nationale et de la Jeunesse (MENJ-
DEPP-MIREI)
Ministère de l'Enseignement supérieur, de la Recherche et
de l'Innovation (MESRI)
61-65, rue Dutot
75732 Paris Cedex 15
Wkład biura: Hélène Bessières (ekspert), Marine Gobet i
Catherine Chapel (MESRI-DGESIP-DGRI-DAEI)

NIEMCY

Eurydice-Informationsstelle des Bundes
Deutsches Zentrum für Luft- und Raumfahrt e. V. (DLR)
Heinrich-Konen Str. 1
53227 Bonn
Wkład biura: Bernd Fischer (Federalne Ministerstwo
Edukacji i Badań Naukowych) i Linda Dieke (Krajowe Biuro
Eurydice - Bund) w Agencji Zarządzania Projektami DLR
Eurydice-Informationsstelle der Länder im Sekretariat der
Kultusministerkonferenz
Taubenstraße 10
10117 Berlin
Wkład biura: Thomas Eckhardt

GRECJA

Biuro Eurydice
 Dyrekcja ds. Europejskich i Międzynarodowych
 Dyrekcja Generalna ds. Międzynarodowych i Europejskich,
 Kształcenie Greków za Granicą, Edukacja Międzykulturowa
 Ministerstwo ds. Edukacji, Badań i Spraw Religijnych
 37 Andrea Papandreou Str. (Office 2172)
 15180 Maroussi (Attiki)

WĘGRY

Biuro Eurydice
 Ministerstwo Edukacji
 10-14 Szalay utca
 1055 Budapeszt
 Wkład biura: Sara Hatony

ISLANDIA

Biuro Eurydice
 Ministerstwo Edukacji
 Víkurhvarfi 3
 203 Kópavogur
 Wkład biura: Hulda Skogland (ekspert, Dział Analiz)

IRLANDIA

Biuro Eurydice
 Department of Education and Skills
 International Section
 Marlborough Street
 Dublin 1 – DO1 RC96
 Wkład biura: Opracowanie zespołowe

WŁOCHY

Unità italiana di Eurydice
 Istituto Nazionale di Documentazione, Innovazione e
 Ricerca Educativa (INDIRE)
 Agenzia Erasmus+
 Via C. Lombroso 6/15
 50134 Firenze
 Wkład biura: Alessandra Mochi;
 ekspert: Paola Castellucci (Direzioe generale per lo
 studente, lo sviluppo e l'internazionalizzazione della
 formazione superiore - Ministero dell'Istruzione,
 dell'Universita e della Ricerca)

ŁOTWA

Biuro Eurydice
 Agencja Rozwoju Edukacji
 Valņu street 1 (5th floor)
 1050 Riga
 Wkład biura: Opracowanie zespołowe

LIECHTENSTEIN

Informationsstelle Eurydice
 Schulamt des Fürstentums Liechtenstein
 Austrasse 79
 Postfach 684
 9490 Vaduz
 Wkład biura: Opracowanie zespołowe

LITWA

Biuro Eurydice
 Krajowa Agencja Ewaluacji Szkół Republiki Litwy
 Geležinio Vilko Street 12
 03163 Vilnius
 Wkład biura: Opracowanie zespołowe

LUKSEMBURG

Unité nationale d'Eurydice
 ANEFORÉ ASBL
 eduPôle Walferdange
 Bâtiment 03 – étage 01
 Route de Diekirch
 7220 Walferdange
 Wkład biura: ekspert: Corinne Kox (Ministerstwa
 Szkolnictwa Wyższego i Badań)

MALTA

Krajowe Biuro Eurydice
 Directorate for Research, Lifelong Learning and
 Employability
 Ministry for Education and Employment
 Great Siege Road
 Floriana VLT 2000
 Wkład biura: Sefora Borg i biuro Eurydice

CZARNOGÓRA

Biuro Eurydice
 Vaka Djurovica bb
 81000 Podgorica
 Wkład biura: NU Montenegro

HOLANDIA

Eurydice Nederland
 Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
 Directie Internationaal Beleid
 Rijnstraat 50
 2500 BJ Den Haag
 Wkład biura: Opracowanie zespołowe

NORWEGIA

Biuro Eurydice
 Ministerstwo Edukacji i Kultury
 AIK-avd., Kunnskapsdepartementet
 Kirkegata 18
 P.O. Box 8119 Dep.
 0032 Oslo
 Wkład biura: Opracowanie zespołowe

POLSKA

Biuro Eurydice
 Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji
 Aleje Jerozolimskie 142A
 02-305 Warszawa
 Wkład biura: ekspert: dr Mariusz Luterek (Uniwersytet
 Warszawski); koordynacja: Magdalena Górowska-Fells w
 porozumieniu z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa
 Wyższego

PORTUGALIA

Unidade Portuguesa da Rede Eurydice (UPRE)
 Ministério da Educação e Ciência
 Direção-Geral de Estatísticas da Educação e Ciência
 (DGEEC)
 Av. 24 de Julho, 134
 1399-054 Lisboa
 Wkład biura: Opracowanie zespołowe

RUMUNIA

Biuro Eurydice
Narodowa Agencja Programów Wspólnotowych w dziedzinie Edukacji i Szkoleń Zawodowych
Universitatea Politehnică București
Biblioteca Centrală
Splaiul Independenței, nr. 313
Sector 6
060042 București
Wkład biura: Veronica – Gabriela Chirea we współpracy z ekspertami z Instytutu Nauki: Ciprian Fartușnic i Adela Mihaela Țăranu

SERBIA

Biuro Eurydice Serbia
Fundacja Tempus
Ruze Jovanovic 27a
11000 Belgrade
Wkład biura: Opracowanie zespołowe

SŁOWACJA

Biuro Eurydice
Słowackie Akademickie Stowarzyszenie na rzecz Współpracy Międzynarodowej
Križkova 9
811 04 Bratislava
Wkład biura: Martina Rackova

SŁOWENIA

Biuro Eurydice
Ministerstwo Edukacji, Nauki i Sportu
Biuro Rozwoju Edukacji
Masarykova 16
1000 Ljubljana
Wkład biura: Barbara Kresal Sterniša; ekspert: Saša Zabukovec (Ministerstwo Edukacji, Nauki i Sportu)

HISZPANIA

Eurydice España-REDIE
Centro Nacional de Innovación e Investigación Educativa (CNIIE)
Ministerio de Educación y Formación Profesional
c/ Torrelaguna, 58
28027 Madrid
Wkład biura: Marta Crespo Petit, Ana Prados Gómez, Rosa María Molina Martínez-Risco, Ricardo Martínez Zamorano i Elena Vázquez Aguilar

SZWECJA

Biuro Eurydice
Universitets- och högskolerådet/
Szwedzka Rada ds. Szkolnictwa Wyższego
Box 450 93
104 30 Sztokholm
Wkład biura: Madelen.Charyszczak

SZWAJCARIA

Biuro Eurydice
Szwajcarska Konferencja Ministerstw Edukacji (EDK)
Speichergasse 6
3001 Bern
Wkład biura: Opracowanie zespołowe

TURCJA

Biuro Eurydice
MEB, Strateji Geliştirme Başkanlığı (SGB)
Eurydice Türkiye Birimi, Merkez Bina 4. Kat
B-Blok Bakanlıklar
06648 Ankara
Wkład biura: Osman Yıldırım

ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO

Eurydice Unit for England, Wales and Northern Ireland
National Foundation for Educational Research (NFER)
The Mere, Upton Park
Slough, Berkshire, SL1 2DQ
Wkład biura: Sharon O'Donnell i Hilary Grayson

Eurydice Unit Scotland
Learning Directorate
Scottish Government
2-C North
Victoria Quay
Edynburg EH6 6QQQ Edynburg
Wkład biura: Ed Thomson, Jackie Walder i Gary Walsh

Uchodźcy - dostęp do szkolnictwa wyższego w Europie: polityka i działania poszczególnych krajów

Jaką rolę odgrywa szkolnictwo wyższe w rozwiązywaniu problemów z kryzysem uchodźczym? Wielu uchodźców przybywających do Europy w latach 2015 i 2016 było w wieku, w którym powinni rozpocząć studia wyższe w rodzinnym kraju. Mimo że podjęcie (dalszych) studiów byłoby zapewne korzystne zarówno dla młodych przybyszów, jak i dla krajów ich przyjmujących, zintegrowanie osób przybyłych z rejonów objętych konfliktem i wojną, po przebytych traumach i bez znajomości języka jest zadaniem szczególnie trudnym. Raport pokazuje, że w większości krajów nie ma konkretnej polityki w tym zakresie, a tylko sześć systemów szkolnictwa wyższego monitoruje proces integracji uchodźców w uczelniach. Jednak wskazano również przykłady dobrej praktyki, np. uznawanie nieudokumentowanych kwalifikacji, wsparcie językowe, materialne oraz psychologiczne.

Celem raportu, planowanego w warunkach narastającej fali migracji, jest ocena do jakiego stopnia krajowe systemy szkolnictwa wyższego opracowały politykę i działania odpowiadające na potrzeby uchodźców. Raport zawiera dwie części: pierwsza prezentuje wybrane wskaźniki dotyczące migracji, druga – przegląd polityk i strategii w dziedzinie integracji uchodźców w szkolnictwie wyższym w 35 krajach europejskich.

Sieć Eurydice ma na celu prezentację europejskich systemów edukacji, ich organizacji i metod pracy. Sieć przedstawia opisy krajowych systemów edukacji, badania porównawcze, wskaźniki i dane statystyczne. Wszystkie publikacje sieci Eurydice są dostępne nieodpłatnie na stronie internetowej sieci Eurydice lub na życzenie w wersji drukowanej. Działania sieci Eurydice koncentrują się na promowaniu zrozumienia, współpracy, zaufania i mobilności na szczeblu europejskim i międzynarodowym.

W skład sieci wchodzi biura krajowe z siedzibą w państwach europejskich, które są koordynowane przez Agencję Wykonawczą ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego. Aby uzyskać więcej informacji na temat sieci Eurydice, patrz: <http://ec.europa.eu/eurydice>.